

J. H. ROSNY

ΤΟ ΘΑΥΜΑ

(Διήγημα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

I

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐζούσα ἀθλίως εἰς τὸ Λονδίνον. Οἱ πόροι μου εἶχον ἐξαντληθῆ καὶ δὲν εὑρίσκον καμμίαν θέσιν. Μίαν ἡμέρα, σκεπτικός, περιεπλανώμενος ἐντὸς τοῦ δάσους τοῦ Ἐππίνγ μὴ ἔχων παρὰ δέκα σελλήνια ἔς τὴν τσέπη μου. Αὐτὰ ἦσαν ἡ μόνη μου περιουσία καὶ μὲ αὐτὰ ἤμπορούσα νὰ ζήσω ὀλίγας ἡμέρας ἀκόμη. Κατόπιν αἱ στερήσεις, τὸ ἄγνωστο, ἡ ἀπελπισία. Σκέψεις αὐτοκτονίας ζοφεραὶ περιστρέφοντο ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἐπανελάμβανον θλίβερά :

— Ἐνα θαῦμα μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ μὲ σώσῃ !...

Ἄ! πόσον ἦσαν μακρὰ αἱ ἡμέραι ποῦ ἦλθα εἰς τὸ Λονδίνον γεμάτος ἀπὸ ἐλπίδας! Πόσον δύστροπον μοῦ ἐστάθη τὸ πεπρωμένον! Ὅποιον μακρὸν μαρτυρολόγιον ὁ ἄγων ὑπὲρ ὑπάρξεως... Καὶ τώρα ἰδοὺ ἐγὼ εἰς τὰ δόντια τῆς καταστροφῆς, εἰς τὰ χεῖλη τοῦ βαράθρου.

Ἄ!.. ναι!.. ἕνα θαῦμα μόνον...

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τὸ δάσος τοῦ Ἐππίνγ εἶναι θαυμάσιον. Χλοεροὶ βάλτοι εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, τῶν ὁποίων ἡ καλλονή, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον εἶναι τοιαύτη, ποῦ ἡ καρδιὰ εἰς τὴν θέαν των μένει γὰρ πάντα ἐκπληκτος. Ἐκεῖ λοιπὸν περιεπλανώμενος, ὑποκάτω τῶν φυλλωμάτων ἐκείνων, ὅπου πολυάριθμοι Προτεσταντικαὶ ἐπιγραφαὶ σοῦ ἐνθυμίζουσι τὸν Θεόν. Κἄπου, ἐπὶ μιᾶς γηραλέας δρυός, μέσα εἰς τὸ μυστήριον τῆς σιωπῆς, ἰδοὺ, τὸ ἐπίγραμμα «Ἐνθυμηθῆτε Ἐκεῖνον». Κἄποτε μέσα εἰς τοὺς πυκνοὺς θάμνους εὐρίσκεις τὴν ἱστορίαν τοῦ «Καταποντιζομένου πλοίου». Αἱ κυπάρισσοι σοῦ ψιθυρίζουσι «Μετανόησον!» Καὶ τὰ φύλλα τῶν πλατάνων : «Οἱ βραχίονες τοῦ Χριστοῦ σου ἀνοίγονται!...»

Ἡ ἑσπέρα ἐπῆλθεν. Ἡ ὀμίχλη ἐνεδύθη τὰ ὑπερλαμπρά της φορέματα. Ἡ πολυτέλεια τοῦ λυκόφωτος ἐξηπλώθη ὡς τὰ ρόδινα παραπετάσματα μιᾶς Μητροπόλεως, ὁ περίμορφος κόσμος τῶν ἀτμῶν ἐσχιάτισε τὰ πλέον ὠραιότερα, τὰ μαγικώτερα, τὰ πλέον σπινθηροβόλα τῶν σχημάτων.

II

Ἐνα μυστηριώδες ρίγος διήρχετο τὴν ὑπαρξίν μου ἐπιθύρισα μετὰ συντριβῆς καρδίας μὴ προσευχῆ ποῦ εὔρον ἀνάμεσα τῶν θάμνων.

«Σὲ ἐπικαλοῦμαι εἰς βοήθειάν μου. . . Εἰς τὰς χεῖρας Σου κείνται τὰ θεμέλια τῆς Γῆς καὶ ἡ ἰσχύς τῶν ὀρέων...»

Ἡ Σελήνη ἀνυψοῦτο λαμπρά. Καὶ εἰς τὴν ὄψιν της ἐσκιαγραφήθη ἡ Ἀνατολή πέραν.

Εἰσῆλθα εἰς τινὰ ἀτραπὸν. Τὸ βάθος της ἦτο ἔρη-

μον. Δὲν εἶχα καμμίαν ἰδέαν τῆς διευθύνσεως ποῦ θὰ ἠκολούθουν· δὲν ἤξευρα ποῦ ἐβάδιζα, καὶ μὴ ἀνησυχία μὲ κατέλαβεν. Ἐν τῷσούτῳ τὸ λυκόφως διέβη καὶ δὲν ὑπελείφθη παρὰ τὸ φῶς τῆς Σελήνης τὸ ὄχρον καὶ ὑπόξανθον. Καὶ ἐπροχώρησα...

Ἀπὸ τὰ γύρωθεν βουνὰ μὴ αὔρα κατέβαινε. Τὰ ἀραιὰ νέφη ἐπροχώρησαν καὶ ἡ Σελήνη ἐκαλύφθη. Δὲν εἰμεινέν ἄλλο παρὰ ἕνας φωσφορισμὸς πένθιμος. Τὰ μονοπάτια ἀπεκρούθησαν, καὶ εὑρέθη ἐπὶ τοῦ δάσους κουρασμένος καὶ πλήρης θλίψεως. Τ' ἀγρίμια κατέφευγον εἰς τὰς φωλεὰς των. Ἐνα ὄρνεον ἐκρῶξεν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἀντιπαρῆλθεν. Αἱ νυκτερίδες ἔτριζον μέσῳ τῶν φύλλων. Εἶχα ἐντελῶς χάσει τὸν δρόμον, καὶ ἐβάδιζα κατὰ τύχην.

Μετὰ μίαν ὥραν εὑρέθηκα πλησίον μιᾶς καλύβης. Τί νὰ κάμω; Ἦμουν κατάκοπος. Ἐνας μελανὸς πέπλος ἐκάλυπτε τὴν Σελήνην. Τὸ σκότος ἦτο βαθύτατον καὶ δὲν ἤκουετο τίποτε ἄλλο παρὰ ὁ κοασμὸς τῶν βατράχων. Εἰσῆλθον εἰς τὴν καλύβην· ἦτο ἔρημος καὶ ἐγκαταλειμμένη. Ἐκάθησα ἐπὶ σωροῦ χόρτων παρὰ τὴν θύραν καὶ ἀνελογιζόμενος τὸ εὐτυχὲς παρελθὸν καὶ τὸ δυστυχὲς αὔριον.

Ὅταν ἐσηκώθην αἱ ἀρθρώσεις μου ἦσαν δύσκαμπτοι, ἀλλ' ἕνα φῶς ἀδύνατον ἐσκορπίζετο ἀπὸ τὰ βᾶθη τῶν νεφῶν καὶ ἡ σκιαγραφία τῆς Σελήνης διεγράφετο ὡς ἀχρόλευκον πρόσωπον ὀπισθεν παραπετάσματος ἐκ μουσεσελίνης.

— Εμπρός!

Ἐξηκολούθησα τὴν πορείαν ἀποφασίσας νὰ λάβω τὴν πρὸς τὴν Σελήνην διεύθυνσιν. Περιεπλανήθημι εἰς ἀτραπούς, ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν, προσέκοφα ἐπὶ τῶν δένδρων ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ τέλος εὑρέθημι εἰς ἕνα δρόμον ποῦ ἐγένετο λευκάζων μέσῳ τοῦ δάσους.

Ταυτοχρόνως σχεδὸν ἤκουσα μίαν φωνήν.

III

Ἦτο μία φωνὴ ἀσημένια, φωνὴ γυναικὸς ἢ παιδίου, τὴν ὁποίαν ἡ ἀπόστασις καθίστα ἀσθενῆ ὡς μακρὸν καμπάνισμα. Μετὰ τινὰς στιγμὰς δισταγμοῦ ἐπέσπευσα τὸ βῆμα καὶ μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ ἔχω λίαν εὐαίσθητον ἀκοήν, ἠδυνήθημι νὰ διακρίνω τὰς λέξεις. Ἦφων ἔψαλλεν :

«Ἐν τούτοις ὁμοίως δύναμαι νὰ σὲ ἀγαπήσω Κύριε — Ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν εἶσαι — Διότι ἔκλινας καὶ ὑπήκουσας — Τὴν ἀγάπην τῆς πτωχῆς μου καρδίας.»

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐτείνην ἡ Σελήνη ἐξῆλθεν ὀλόκληρος μέσα ἀπὸ τὰ νέφη. Φάσμα λευκοφόρον διῆλθε μέσῳ τῶν δένδρων.

— Μιὰ γυναῖκα! ἐσκέφθη. Καὶ ἠκροάσθη ἀκόμη ἐκπεπληγμένος, μαγευμένος, μὲ καρδίαν πάλλουςαν. Τὸ συμβάν αὐτὸ μοι ἐφαίνετο ὡς θεῖα παράδοσις ἀπὸ ἐκείνης ποῦ ἀπεκοίμιζον τὰς ἀρχαίας γενεάς, ἕνα ἀπὸ τὰ πλάσματα ἐκείνα τοῦ νοῦ, ἄτινα γεννῶνται κάτω ἀπὸ τὴν

σκέπη τῆς ἡμετέρας ρύσεως. Καί ἡ φωνή ἐξηκολούθησεν :

«Οὐδεὶς πατὴρ γήϊνος ἀγαπᾷ καθὼς Σὺ !...»

Τότε μόνον ἐνόησα ἓνα τρεμουλιασμα ἑλαφρὸν εἰς τὴν φωνὴν τῆς, καὶ ἐσκέφθην ὅτι ἡ ἀγνωστος ἐφοβείτο καὶ ἐνεθάρρυνετο ἰκετεύουσα τὸν Θεόν. Ἡ ἰδέα αὐτῆ μου ἐπροξένησεν ἓνα παράδοξον θάρρος. Ἐπροχώρησα ζωηρῶς.

Ἡ φωνὴ ἐκόπη. Καί εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ ἐνεφανίσθη τέλος ἡ ψάλτρια.

Τὸ δαψιλὲς σεληνόφως τῆς εἶδε μίαν ὄψιν θεϊκὴν, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς γαλανοὺς καὶ δάκρυσμένους.

— Ἦλθατε ! μοῦ εἶπεν.

Καί ἐπειδὴ τὴν παρετήρουν μὲ ἀπορίαν, μοῦ εἶπεν ἓνα ἔντυπον πού κρατοῦσε ἔς τὸ χέρι :

— Ἦμουν χαμένη, μοῦ εἶπεν, ὁ Θεὸς μοῦ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ μοῦ ἀποστείλῃ βοήθειαν... καὶ ἰδοὺ σεῖς...

Ἐλαθον τὸ μικρὸν ἔντυπον καὶ ἀνέγνωσα :

«Ὅταν περιπλανηθῆτε εἰς τὰ πλεον βαθυτέρα σκότη, καὶ τότε ἀκόμη ἰκετεύσατε τὸν Θεόν καὶ θὰ σᾶς στείλῃ ὁδηγόν.»

Τὴν παρετήρησα ἀκόμη. Ἦτο κἀτωχρος, ἐφοβείτο. Ἡ ψυχὴ μου ἀνελύθη μετὰ κατέλαβε μία φοικίσις, τὸσον γλυκεία, τὸσον ἠδυπαθής, ὥστε εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀκόμης σκιρτᾷ ἡ καρδιά μου.

— Εἶχάτε ἀποπλανηθῆ ; ... τὴν ἠρώτησα.

Ἐκείνη ἐπλησίασε μετ' ἐμπιστοσύνης.

— Ἄλλ' ἔχετε καὶ σεῖς ἓνα ἔντυπον μοι εἶπεν.

Τῆς τὸ ἔδωκα καὶ μόλις ἔρριψεν ἓνα βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ ἀνέκραξεν :

— ὦ ! παρατηρήσατε... ἄλλ' αὐτὸ εἶναι ἓνα θαῦμα !

— Ἐνα θαῦμα ; ...

— Μάλιστα... ἰδοὺ !

Καί μοῦ εἶδειε στίχους τινὰς ἐπὶ τοῦ ἔντυπου ἐκείνου ὅπερ εἶχεν εὐρὴ μέσα ἔς τοὺς θάμνους :

« Ὑπάγετε εἰς τὴν ἀποπλανηθεῖσαν ψυχὴν καὶ ἐπαναφέρετε αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἀληθῆ.»

— ὦ ! ἄλλ' αὐτὸ εἶνε φανερὰ θέλησις Θεοῦ !.. ὦ ναί ! Αὐτὸς σᾶς ἀπέστειλεν !...

Ἐνα μεϊδιάμα εἰρωνικόν, μεϊδιάμα δυσπιστίας ἐφάνη εἰς τὰ χεῖλη μου. Καί ἔπειτα ἡ γλυκεία, ἡ ἀρηρητος ἠδονὴ τῆς ποιητικῆς αὐτῆς συναντήσεως.

— Καί ἐγὼ ἀπεπλανήθην ! ἐψιθύρισα.

Ἐκείνη εἶπεν τὰς χεῖρας πρὸς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐγονυπέτησε. Καί ἐγὼ μαγευμένος τὴν παρετήρουν προσευχομένην.

— Πόσον ἀνεκουρίσθην, ἔλεγεν ὅλη μου ἡ κούρασις παρῆλθεν ; πόσον καλὸς εἶναι ὁ Θεός !... Πόσον ὁ Χριστὸς εἶναι γλυκός !...

« Ἦλθομεν ὅλοι μετὰ τὸν σεβαστόν μας Βουνδάξ. Κατὰ τὴν δειλὴν ἐκούβην μέσα ἔς τὰ δένδρα χάριν παιδιᾶς οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ... Ἐφοβήθη καὶ ἠθέλησα νὰ ἐπανεύρω τοὺς συντρόφους μου... ἔτρεξα μέσα εἰς τὸ δάσος... ὦ ! πόσον ἔτρεμα, πόσον ἐκλαυσα... τέλος ἐνεπιστεύθην εἰς Ἐκείνον καὶ ἡ προσευχὴ μου ἔδωσε δυνάμεις.

« Ὁ Θεὸς μὲ εὐσπλαγχνήσθη, μετὰ τὸ χαρτὶ αὐτοῦ μοῦ ὑπεσχέθη ἓνα ὁδηγόν... καὶ ἰδοὺ σεῖς !...»

ὦ ! μυστήριον τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς !... Μία θρησκευτικὴ συναίσθησις διεδέχθη τὴν εἰρωνίαν μου ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς κόρης ἐκείνης μετὰ κατέβαλεν.

Καί εἰς ἐμὲ ὡσαύτως ἡ κούρασις καὶ ἡ θλίψις εἶχον παρελθεῖ. Μία μέθη γλυκεία, ἑλαφρά, ὡς ἡ εὐωδία τῆς ἀμπέλου, ἀνέλυε τὴν ψυχὴν μου.

Ἡ νύξ, οἱ βάλλοι, τὸ πλούσιον σεληνόφως, τὰ νερά τὰ γεμάτα ἀπὸ φύκη, αἱ ψιθυρίζουσαι λευκαί, τὸ πᾶν παρῆγεν εἰς τὴν συντροφὸν μου μίαν θρησκευτικὴν ἔκστασιν. Ἀνέζων ἐντός μου αἱ μακρὰ καὶ ἀσθενεῖς ἀναμνήσεις τῆς ἀθώας παιδικῆς ἡλικίας, αἱ κρυστάλλιναι φωναὶ τῶν λειτουργῶν, ὅταν ὁ ἥλιος ἀνέλυτο μέσα ἔς τοὺς λάμποντας πολυελαίους.

— Λάβετε τὸν βραχιόνά μου, τῆ εἶπον, θὰ εὐρωμεν ταχέως καταφύγιον.

— Καλλήτερα θὰ ἦτο νὰ εὐρωμεν ἐν ἀμάξῃ, εἶπεν ἐκείνη, ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας μου θὰ ἦναι τὸσον λυπημένοι καὶ δὲν θὰ ἡσυχάσουν ὅλην αὐτὴν τὴν νύκτα.

— Πολὺ καλὰ ! Ὅθ' εὐρωμεν ἐν ἀμάξῃ !...

Ἐπροχώρησα μὲν. Τὸ χέρι τῆς ἐστηρίζετο νωχελῶς ἐπὶ τοῦ ἰδικίου μου βραχιόνος ἡ νεαρὰ ἐκείνη ὑπαρξίς εἶχεν ἀπόλυτον πεποίθησιν εἰς ἐμὲ. Καί ἦτο ἀπέριωτος ἐυφρόσυνος, ἀπέριωτος γλυκεία ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀθώου ἐκείνου πλάσματος ὅπερ ἐστηρίζετο τὸσον θαρραλέως εἰς τὸν ἀγνωστον τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς τῆ ἀπέστειλεν. Ἡ πίστις ἀνέβαλλεν ἐντός μου καὶ ἐκτίζεν ἓνα κόσμον φωτεινὸν πλήρη μεγαλείου. Καί μὲ ἐπιθυμία μετὰ κατέλαβεν : Νὰ ζήσω πάντοτε ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν πλημμύραν τοῦ σεληνόφωτος πού ἐχύνετο πλησίον ἀνά τὴν ἔκτασιν ὅλην !...

Πόσον ἠγάπησα τὴν μικρὰν ἐκείνην Σαζωνίδα ! Προῆλθεν ἀπὸ τὴν κούρσιν ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς νυκτός, ἀπὸ τὸ μυθιστορικὸν τῆς συναντήσεως ; Δὲν εἰξέυρω. Γνωρίζω μόνον ὅτι τὸ ἐπισόδιον αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ μᾶλλον ἀξιοσημειώτον τῆς ζωῆς μου.

Ἐβαδίζομεν μόλις ἀνταλλάσσοντες ὀλίγας λέξεις. Ὅθ' ἔλεγε τις ὅτι ἡ σιωπὴ τῆς νυκτός ἐθάβυρνε ἐπάνω μας καὶ μᾶς καθίστα σιωπηλοὺς.

— Εἶσθε ξένος ; εἶπεν αἶφνης ἐκείνη.

— Εἶμαι Γάλλος.

— Γάλλος ! Λατρεύεται λοιπὸν τὰ εἰδωλα ; ...

— Καθόλου, ἀπεκρίθη.

— Ἄ ! πόσον εἶμαι εὐχαριστημένη !...

Καί κατόπιν ὡσεὶ ἡ διαβεβαίωσις μου νὰ τὴν καθίστα θαρραλεωτέραν ἐστηρίχθη πλέον ἐμπιστευτικὰ ἐπὶ τοῦ βραχιόνος μου.

ὦ ! τῆς εὐωδίας τῶν τριανταφύλλων, τοῦ κελαδήματος τοῦ γρύλλου, τοῦ ψιθύρου τῶν ὑδάτων ! ὦ τῆς καλλονῆς τοῦ παντός !...

— Ἐνα φῶς ! ἀνέκραξεν ἐκείνη.

Ὁ δάκτυλός τῆς εἶδεινε μακρὰν. Ἐκεῖ κάτω, μέσα ἔς τὰ δένδρα διέλαμπεν ἀσθενῶς ἓνα φῶς.

Ἐσκυθρόπασα.

Τὸ φῶς ἐκεῖνο εἶδεινε τὸ τέλος τῆς γοητείας. Ἐσμίκρινα τὸ βῆμα. Ἄλλ' ἐκείνη ἐδιπλασίασε τὸ ἰδικόν τῆς.

— Γλήγορα, γλήγορα ! ἀνέκραξε, σύρουσά με, ὦ ! ἀντὸ φῶς ἐκεῖνο εἶναι ἀπὸ κανὲν ἀμάξι !...

Ἡ ἀνησυχία ἐκείνη μου ἐπροξένει κακόν. Μοῦ ἐφαίνετο σχεδὸν προδοσία. Ἐπειτα ἐσκέφθην τοὺς γονεῖς τῆς, ὑπήκουσα, καὶ ἠκολούθησα μελαγχολικῶς τὸ μικρὸν τῆς ἑλαφρὸν βῆμα.

— Ἰδέτε, ἰδέτε, ἔλεγεν ἐκείνη, εἶναι ὀλόκληρον χωρὶδὸ ἐκεῖ κάτω ! ὦ βεβαίως θὰ εὐρωμεν ἀμάξῃ !

Τὸ ἀμάξι ἔς τὰ περίξ τοῦ δάσους Ἐπιπῆξ δὲν εἶναι σπάνια, εἰσῆλθομεν ἔς τὸ χωριό, ἐκαθήσαμεν εἰς τι πανδοχεῖον καὶ ἐστεῖλαμεν νὰ μᾶς φέρουν ἀμάξι.

Ἐκείνη ἦτο περιχαρὴς καὶ διαρκῶς ἐγέλα. Ἐγὼ εἶχα τὴν ψυχὴν τεθλιμμένην καὶ τὸ στῆθος βαρὺ—ὀλίγον

ΑΡΚΑΔΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

Οἱ Πρόσεληνοι καὶ Βαλαρηγάοι Ἀρκάδες ἐπετήδευον τὸ πάλα, ὡς γνωστόν, τὴν θήραν, γεωργίαν, ποιμενικὴν καὶ ἰδίως προστήρχοντο μισθοφόροι παρὰ διαφοροῖς λαοῖς μαχόμενοι πρὸς ὄφελος αὐτῶν. Μὴ νομίση ὅμως τις ὅτι οἱ Ἀρκάδες ὑπῆρξαν ὅλως ἄμουσοι καὶ ἀγροικοὶ, διότι πολλὰ τῆς Ἀρκαδίας τέχνα διέπρεψαν ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ καλαῖς λεγομέναις τέχναις. Οὐ μόνον δὲ ἄνδρες ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐξ Ἀρκαδίας ὁρμώμεναι ἐπίσημον ἐν τοῖς γραμμασι κατέσχον θέσιν ὡς ἡ Μαντινικὴ Διοτίμα, ἀφ' ἧς ὁ Σωκράτης παρέλαβε τὴν περὶ ἔρωτος θεωρίαν, ἡ Λασθένεια, ἡ ἐκ Μαντινείας τοῦ Πλάτωνος μαθητρίς, καὶ τέλος ἡ εὐφραντασίωτος Τεγεᾶτις ποιήτρια Ἀνύτη, ἣν θῆλον Ὀμηρον οἱ ἀρχαῖοι ἐπεκάλουν (Παλατιν. Ἀνθολ. XX. 193).

Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τοῦ παρόντος περιοδικοῦ (ἐτος Β', σελίς 116-117) ἐδημοσίευσά τὴν ἀρχὴν τῆςδε τῆς διατριβῆς διεξελθὼν τὰ κατὰ τὴν ποιήτριαν Ἀνύτην, ἣδὴ δὲ θὰ πραγματευθῶμεν ἐν κεφαλαίῳ καὶ περὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων ποιητῶν, Ἀριστάρχου, Ἐχεμβρότου, Κλονᾶ, Κερκιδᾶ καὶ Αἰνείου, ἐπεκτείνοντες τὸν λόγον ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον ὁ χώρος τοῦδε τοῦ περιοδικοῦ ἐπιτρέπει.

Καὶ δὴ ὁ Ἀριστάρχος ἦν δραματικὸς ποιητὴς ὁρμώμενος ἐκ Τεγέας. Τὰ κατὰ τὸν Ἀριστάρχον γνωρίζομεν κατὰ μέγα μέρος, μᾶλλον δὲ ὅλως, ἐκ τοῦ λεξικογράφου Σουΐδα, ὅστις ὀρίζει τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ποιητὴν σύγχρονον τοῦ τραγικοῦ Εὐριπίδου. Ὁ Ἀριστάρχος ὑπῆρξε τὰ μάλιστα πολὺγράφος, ἄτε ποιήσας ὑπὲρ τὰς 70 τραγωδίας, ἅμα δὲ καὶ μακρόβιος, ἄτε γεγονώς ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. Ὁ Ἀριστάρχος καίπερ τοσαύτας τραγωδίας ποιήσας, ἐνίκησε μόνον δίσ, ὅπερ ἐπέρωσε τὴν ἰδέαν ὅτι ἐν Ἀθήναις τὰ δράματα ἐκρίνοντο πολλάκις μετ' ἀδικίας καὶ ἐπηρεῖας τινός. Περὶ Ἀριστάρχου ὁ Σουΐδας παρατηρεῖ ὅτι «Πρῶτος εἰς τὸ νῦν αὐτῶν μῆκος τὰ δράματα κατέστησεν», ἀλλὰ παρὰ τοῖς φιλολόγοις ἐπικράτει μεγάλη διαφορά περὶ τοῦ νοῦ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Σουΐδα. Τὴν πρώτην διδασκαλίαν ὁ Ἀριστάρχος ἐποίησάτο τῷ 454 π.χ., τῶν δὲ τραγωδιῶν αὐτοῦ πολλὰς μεν οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνας ἐμιμήθησαν, τινὰς δὲ, ὡς τὸν Ἀχιλέα, μετέφρασε εἰς τὸν Λατινίδα φωνὴν ἡ ἐμιμήθη ὁ Ῥωμαῖος Ἐννιος. Δυστυχῶς οὐδὲν ἔργον τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τραγικοῦ διέσωσε μέχρι ἡμῶν ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, εἴ καὶ οἱ σπουδαιότεροι τῶν νεωτέρων κριτικῶν ἀποδίδουσι αὐτῷ τὸ σατυρικὸν δράμα *Κύκλωψ*, ὅπερ συνήθως φέρεται ὡς ἔργον τοῦ Εὐριπίδου. Ἐκ τῶν τοῦ Ἀριστάρχου ποιήσεων πιθανῶς νὰ ἐσφίξεται τι μέχρι τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, διότι ὁ Φώτιος (ἐν λέξεων συναγωγῇ) ἀναφέρει καὶ ὑπομνηματίζει πολλὰς τοῦ Ἀριστάρχου λέξεις καὶ συναθεῖας.

Ὁ Ἐχεμβρότος τυγχάνει εἰς τῶν ἀρχαιότερων ποιητῶν ἐλεγείας ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἐκ τῶν διασωθειῶν περὶ αὐτοῦ εἰδήσεων εἶναι δύσκολον, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον, νὰ προσδιορισθῆ, ὡς καὶ πάντων σχεδὸν τῶν Ἀρκάδων Καλλιτεχνῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἐποχὴν μόνον τῆς ὑπάρξεως, καὶ ταύτην δὲ ἐνίοτε ἀκροσφικῶς γνωρίζομεν διὰ τοῦτο ὀρίζομεν μόνον τὴν ἐποχὴν τῆς καλλιτεχνικῆς τοῦ Ἐχεμβρότου ἐνεργείας, ἐρεϊδόμενοι εἰς τι χωρίον (X. 7. 2) τοῦ Παισανίου, ὅστις εἶναι σχεδὸν ἡ μόνη πηγὴ περὶ Ἐχεμβρότου. — Ὅτε οἱ Ἀμφικτιονες, μετὰ τὴν

καὶ τὰ δάκρυα θὰ ἔτρεχον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου.

— Διατί εἶσθε σκυθρωπός ; εἶπεν ἐκείνη.

Ἐχαμήλωσα τὰ μάτια ψιθυρίζων ὀλίγας λέξεις.

— Τὸ ἀμάξι εἶναι ἔτοιμον κυρία καὶ κύριε !... Ἐστρεψά τὴν κεφαλὴν. Εἶχα ἀνάγκη ὅλων μου τῶν δυνάμεων ἵνα ὑπερίσχωσά ἑμμαντοῦ. Τέλος ἐπροχώρησα μέχρι τῆς ἀμάξης.

— Χαίρετε, ἐψιθύρισα, σᾶς εὐχομαι εἰρήνην εὐτυχίαν καὶ μακρὰν ζωὴν.

Ἐκείνη ἐκλίνε τὴν ὠραίαν κεφαλὴν καὶ ἐβούρκωσαν τὰ μεγάλα τῆς μάτια.

— Καὶ σεῖς ; Δὲν πηγάζετε λοιπὸν ἔς τὸ Λονδίνον ;

Ἐθορυβήθη καὶ ἐτραύλισα : — Ναί... πλήν...

ὦ ! ἀπήντησεν ἐκείνη μετ' ἀπλότητος, θέλετε λοιπὸν νὰ με ἀρίστη μόνην μέσα ἔς τὸ φοικτὸν αὐτὸ ἀμάξι ;

Ἐλαβε τὴν χεῖρα μου καὶ ὅλη αὐτῆς ἡ σκιαγραφία διεγράφετο μαγευτικῶς. Καί ἐγὼ τρελλὸς ἐκ χαρᾶς, ἡμιθανὴς ἀπὸ εὐτυχίαν ἐπήδησα ἐπὶ τοῦ ὀχήματος.

Ἐφθάσαμεν ἀργὰ ἔς τὸ Λονδίνον. Ἡ ἀμαξία μας ἐσταμάτησε πρὸ ἐνός μεγάρου, περιστοιχισμένου ἀπὸ χλοερὸν κήπον.

Τὰ παράθυρα ἦνοιξαν, προέκυψαν κεφαλαί : καὶ αἶσθη ἀντήχησαν μεγάλαι κραυγαί. Ἡ μητέρα τῆς με δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὁ πατέρας τῆς ἀνήσυχος, ἔνας σοβαρὸς Ἀγγλοσάξων μετὰ ξανθὰς παραγναθίδας, προσέτρεξαν. Ἡ συντροφός μου μετ' ἐπῆρξεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ με συνέστησεν εἰς αὐτούς.

— Ὁ Θεὸς τὸν ἀπέστειλεν... ἰδέτε... ἰδέτε τὰ λόγια ! ἔλεγεν ἐκείνη μετ' ἀπλότητα παιδίου ὅταν ἀναγγέλη νέον τι.

Ὁ πατὴρ ἐπῆρε καὶ τὰ δύο ἔντυπα, καὶ ἀνέγνωσε μετὰ φωνὴν βυθίων καὶ μυστηριώδη :

«Ὅταν ἀποπλανηθῆτε εἰς τὰ πλεον βαθυτέρα σκότη, καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ἐμπιστευθῆτε εἰς τὸν Θεόν καὶ θὰ σᾶς στείλῃ ὁδηγόν.»

«Πορεύθητι εἰς τὴν ἀπωλεσθεῖσαν ψυχὴν καὶ ἐπανάφερε αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἀληθῆ.»

Ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ ὅλοι, μετὰ περιστοίχισαν μετὰ τὸσον εὐγνωμοσύνην καὶ σεβασμόν, ὥστε καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος συνεστάλην.

— Ναί ! τοῦτο εἶναι θέλημα Θεοῦ εἶπεν ὁ πατὴρ σοβαρῶς.

Αἱ μικραὶ τῆς ἀδελφαί μετὰ παρετήρουν ὡς Μεσσία, ἡ μητέρα τῆς μου ἐσφιγγε μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν χεῖρα, τὸ πᾶν ἐκεῖ μέσα ἀπέπνεεν ἓνα μῦρον ἀγάπης καὶ τρυφερότητας. Τέλος ἔκαμα νὰ ἀποσυρθῶ.

— Ἄ ! ὄχι, ἐκραξεν ὁ οἰκογενειάρχης, θὰ μᾶς κάμμετε τὴν χάριν νὰ μείνετε ξένος μας γι' ἀπόψε καὶ φίλος μας διὰ τὸ μέλλον !...

Καί ἐνῶ εὐχαρίστουν, αἱ πρῶναι σκέψεις μου ἦλθον εἰς τὸν νοῦν. Ἡ ψυχὴ μου ἤρχισε νὰ ἐνθαρρύνεται καὶ ἐψιθύρισα καθὼς καὶ τὸ πρῶν.

— Ἄ ! ναί ! ἓνα θαῦμα !...

Τῆ ἀληθείᾳ ἡ δυστυχία μου εἶχε παρελθεῖ. Τὸ Θαῦμα μετ' ἔσφυρεν ἐκ τῆς ἀβύσσου. Εἶχον ὅλα μαζί : Τὸν πλοῦτον, τὸν ἔρωτα... καὶ σχεδὸν τὴν δόξαν.

Ὅταν δὲ τὴν ἐσπέραν τοῦ γάμου ἡ Ἐμμα μετ' ἔλαβεν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ λευκὴ μέσα ἔς τὴν λευκοτάτην τουαλέταν τῆς μετ' ἐνηγκαλίσθη, μοῦ ἐψιθύρισε αὐτὰ :

— Ὅθ' σὲ συστήσω εἰς τὸν Χριστόν, θὰ σὲ παρηγορήσω... θὰ σὲ σώσω !...

Θρασ. Ζωϊόπουλος

ἄλωσιν τῆς Κρίσεως ἐπανηγύρισαν τὰ Πύθια (Ὀλυμ. 40. 3. π. χ. 613), ὁ Ἐχέμβροτος κατῆλθεν εἰς τὸν μουσικὸν ἀγῶνα φέρων ἐλεγεία ἐπ' αὐτῷ μεμελοποιημένα καὶ ἔχων ἀνταγωνιστὴν τὸν Ἀργεῖον Σακάδαν, ὃν νικήσας ἀνέθηκε, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης του, τῷ ἐν Θήβαις Ἡρακλεῖ χαλκοῦν τρίποδα ἔχοντα τὸ ἐπίγραμμα τὸδε :

Ἐχέμβροτος Ἀρκὰς ἔθηκε Ἡρακλεῖ
νικήσας τὸδ' ἄγαλμα Ἀμφικτιόνων ἐν ἄεθλου
Ἐλλήσιν ἄδων μελεα καὶ ἔλεγον

Ὁ Κλονᾶς ἤμασεν ὀλίγω ὕστερον τοῦ Τερπάνδρου, κατήγετο δ' ἐκ Τεγέας, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἔδρασε ἐν Θήβαις, ὅθεν καὶ οἱ Βοιωτοὶ δι' ἄσχυρίζοντο, ὅτι οὗτος ἦτο Θηβαῖος. Ὁ Κλονᾶς καθ' ὃ Πλούταρχος παραδίδωσι ἡμῖν (Περὶ Μουσικῆς 8.14). ἦτον ὁ πρῶτος ποιητὴς νόμων αὐλωδικῶν γράμμενος ἐν τοῖς μέλεσι αὐτοῦ ῥυθμοὶς ἐξαμέτροις ἢ διστίχοις ἐλεγείοις. Ἐπίσης τῷ Κλονᾶ ἀποδίδεται ἡ εὐρεσις τοῦ τριμέτρου καλουμένου νόμου, ἡ γούνη τοῦ νόμου, ὅστις εἶχε τὴν μὲν πρώτην στροφὴν κατὰ τὸ Δωρικὸν τῆς ἀρμονίας, τὴν δευτέραν κατὰ τὴν Φρυγικὴν ἀρμονίαν καὶ τὴν τρίτην κατὰ τὴν Λυδιστί. Ἰστέον δ' ὅτι ὁ Κλονᾶς παρὰ τισι φέρεται Κλονᾶς (:).

Ὁ Κεραιδᾶς ἦν Μεγαλοπολίτης τὴν πατρίδα, ἀκμάσας μεταξὺ τῆς 105ης καὶ 115ης ὀλυμπιάδος, οὐ μόνον τῆς ποιήσεως θεράπων, ἀλλὰ καὶ τῆς Θέμιδος εὐδόκιμος ὁπαδός, διότι ἀναφέρεται μεταρρυθμιστὴς τῆς Πολιτείας τῆς πατρίδος του. Ἐποίησε δὲ ὁ περὶ οὗ πρόκειται ποιητὴς Χολιάμβου, ἦτοι σκυρικὰ ποιήματα, ὧν μικρὰ ἀποσπάσματα εὐρεθέντα πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ Μαρκιανῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐνετίας περιέχονται ἐν τῇ Λυρικῇ Ἀνθολογίᾳ Hiltze.

Ὁ Αἰνεῖας ἦν Στυμφάλιος τὴν πατρίδα, γνωστὸν δὲ τυγχάνει ὅτι ἡ Στύμφαλις τὸ πάλαι ἐτέλει τῷ Ἀρκαιδῶ. Πρὸς τὸν Αἰνεῖαν ἀποτεινόμενος ὁ Πίνδαρος λέγει:

ἔσαι γὰρ ἄγγελος ὀρθός,
Εὐκόμων Μουσῶν σκυτάλα, γλυκὴς κρατὰρ ἀγαφθέκτων
δοιδῶν

ἔξ οὗ τεκμαιρόμεθα ὅτι οὗτος ἦν ποιητὴς, ἢ, ὅπερ καὶ πιθανότερον, εὐδοκίμος τις ἐκγυμναστῆς χοροῦ.

Περαιόντες δὲ τὴν περὶ Ἀρκάδων ποιητῶν πραγματείαν μνημονεύομεν τὸν Μαντινέα ποιητὴν Φιλοστέφανον, ὅστις ἀπλῶς μνημονεύεται ὡς τοιοῦτος παρὰ Φωτίῳ (Μυριόβιβλος).

Νίκος Βένος.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Χθὲς μὲ τὸν Θεὸν ἠμιλοῦσα
Καί, γιατί, τὸν ἔρωτοῦσα
Ὅλα τὰκαμες ζαβά;
Γιατί ἄλλοι νὰ γλεντᾶνε,
Καί ᾄς τοὺς ἄλλους ὅλα νᾶνε,
Ὅλα μαῦρα καὶ στραβά;

Ἄτιο μόνον συλλογίσου
Κ' ἔλα ἔπερ μου ᾄς τὴ ζωὴ σου,
Εἶσαι δίκαιος κριτὴς;
Κι' ὁ Θεὸς μοῦ ἀποκρίθη
«Εἰς τὸν νοῦν σου καὶ τὰ στῆθη
«Θαῦρος, ὅ,τι μοῦ ζητεῖς».

Ἄγ. Καραβίος

Ὁ σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὸν μῆνα Μάιον ἀνέφελος οὐρανὸς τῆς Ἀττικῆς, πολλὰ τὰ ἔκτροπα καὶ ἐντελῶς ἀσυνήθη αὐτῷ μᾶς ἐπαρουσίασε καὶ οὕτω εἰχομέν θροχὰς ἐπὶ βροχῶν καὶ θυέλας ἐπὶ θυελῶν, βροντὰς δὲ καὶ κεραυνούς ἠκούσαμεν καὶ ἴδαμεν, ἐξ ὧν γεγονότων πολλὰ καταστροφὰ ἐγένοντο ἐν ταῖς σπαρτοῖς καὶ ἀμπέλοισι καὶ θύματα ἀνθρώπινα ἐθρηνήσαμεν καὶ τὸ χεῖριστον ἢ τοιαύτη κατάστασις τοῦ καιροῦ ἐπεξετάθη καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς πόλεσι τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ἐπενεγκούσα ζημίας καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς σταφιδόφορους ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας καταμαστίζει καὶ ὁ περονόσπορος.

Τὸ φαινόμενον αὐτὸ τοῦ καιροῦ οἰοῖται περᾶται νὰ μᾶς ὑποδείξη, ὅτι ἐν ἡμέραις πονηραῖς καὶ ἐπαναστατικαῖς εὐρισκόμεθα, καὶ διὰ μὲν τὸ δεύτερον ἔχομεν ἀρκετὰ δείγματα νὰ τὸ πιστεύσωμεν, διότι μόλις βαίνει νὰ καταπνιγθῇ ἡ μεγάλη τῶν Μπόερς ἐπαναστάσις κατὰ τῆς κρατικῆς Ἀγγλίας, ἐπιζητησάντων τούτων τὴν ἀπόσεισιν τοῦ Βρεττανικοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ζυγοῦ, οὐχ ἦτον ὁμοῦ ζυγοῦ, ἰδοὺ αἰφνης ἐξερράγη ἐπαναστάσις ἐν Κίνα, φοβεράς τείνουσα νὰ λάβῃ διαστάσεις, τῆς φυλῆς τῶν Μπόερς, τῶν κυρίως ἐπαναστατῶν, ἀπορακισμένων διὰ παντὸς τρόπου ν' ἀπελάσῃ πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς φυλάς. Αἱ μεγάλαί δυνάμεις σχεδὸν πᾶσαι καὶ πρὸ πάντων ἡ Ρωσσία, ἔπεμψαν στόλον καὶ ἀγῆματα ἰδωμεν τὸ συμβησόμενον.

Ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον, ὅτι δηλ. ἐν πονηραῖς ἡμέραις βιοῦμεν, τείνει νὰ πραγματοποιηθῇ, οὐ μόνον ἐν ταῖς ἐκτὸς τοῦ ἡμετέρου βασιλείου χώραις, καθ' ὅσον αἱ ἐπαναστάσεις αὗται καθόλου ἀπίθανον νὰ καταλήξωσιν εἰς εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ βασιλείῳ, τῆς ἀρχῆς δοθείσης ἐξ αὐτῆς τῆς πρωτεύουσας, τῆς ὁποίας τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, πρωτεινάντος τοῦ κ. Ἐσπλιν, πρόκειται νὰ συζητήσῃ ἐὰν πρέπει νὰ συγκληθῇ Ἐθνοσυνελεύσις, ὅπως δυνηθῇ ν' ἀναγκαιώσῃ τὸ ἔκτροχισθῆν καὶ εἰς τὸ βάρβαρον τείνον νὰ κρημνισθῇ πρωτότυπον τοῦτο βασιλεῖον καὶ τὸ χεῖριστον τὴν πρότασιν ταύτην τῆς ἐθνοσυνελεύσεως εὐμενῶς ἤκουσαν καὶ ἕτερα δημοτικὰ συμβούλια διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ τοιουτοτρόπως ὑπάρχει φόβος ν' ἀρχίσῃσι σκεπτόμενα περὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων καὶ τὰ διάφορα σωματεῖα, καὶ ἴσως, ἴσως καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ νὰ ἐκδώσωσι νόμους, ἐπιτελοῦντα οὕτω ἔργα Βουλῆς καὶ Κυβερνήσεως.

Ἀναμένοντες μετὰ καρτερίας τ' ἀποτελέσματα, ἄς εὐχηθῶμεν νὰ βάλῃ ὁ Θεὸς τὸ χεῖρ του καὶ ἄς εἰπωμεν μίαν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν εἶπε; ποῖος νομίζετε; ὁ διάσημος Πλατούτσας βουλευτὴς Ἀργους— «Καὶ ἐγὼ τὴν θέλω τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, ἀλλ' ἂν τὴν ἀπαρτίσωσαν πρόσωπα ἅν κ' ἐμέ, ποῦ εἶνε Βουλευταὶ καὶ Ὑπουργοί, καλλίτερα νὰ μὴ σώσῃ νὰ ἔλθῃ».

Κισσὸς

ΑΘΗΝΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΒΑΡΑΕΝΤΗ

Ἄγκομαχάει ὁ Δίας ἑσπλωμένος
Καὶ κάθε ποῦ τὸ θεῖο τὸ ἀνοίγει στόμα
Φύσημα ἀνέμου ξεγύνηται γύρω.
Μέσ' σὲ γκρεμνὰ σὰ βράχος ξεκολλιέται
Κατρακυλώντας κάθε στεναγμὸς του
Καὶ στὴν ἀνάσα τὴ βαθειὰ ποῦ πέρνει
Ἄγριο πελάγου βογγητὸ ξεσπάζει.
Καὶ στῆς ματιῆς τῆς ἄχρως ὅπου ρίχνει
Ἀστροπελέκια ἐδῶ κ' ἐκεῖ φρουτώνουν.
Γερτοί, βουβοί, ὄλοι οἱ θεοὶ μπροστά του,
Μὲ ὀλάνοιχτα τὰ μάτια παραστέκουν,
Ἀλαφιασμένοι τριγυρνᾶει ὁ Χάρος
Κι' ὄλο γυρεύει τὸν ἄφαντο ἐχθρό τους,
Δίχως κ' αὐτὸς νὰ ξέρη, κάτι νοιώθει
Νὰ τοῦ δένουν τὰ χέρια, κάποια μάγια,
Ποῦ τὸ κοφτερὸ στομῶνουν σπαθί του.
Μὰ τοῦ κάκου γυρεύει κάποιον ἰσχυρο
Μῆτε στὴ γῆ, μῆτε στὸν ἄδη, μῆτε
Στὴ φαντασίᾳ του τὸ στοιχεῖο προβάλλει!
Ὡ τὸ μεγάλο κ' ἀπάντεχο πλάσμα!
Ἴδια σὲ Θεοῦς καὶ σὲ ἀνθρώπους ἴδια,
Πληγὲς ἀνοίγει καὶ λαχτᾶρες δίνει,
Δάκρυα, πόνους καὶ ἄρρητες λύπες δίνει.
Μιὰ νύχτα πέρασε καὶ μιὰ ἄλλη ἀκόμα,
Ποῦ τὰ ὄνειρατα διωγμένα κ' ἐκεῖνα
Βαθειὰ λουφάζαν μέσα στὸ σκοτάδι.
Καὶ νά! τὸ διαμαντένιο τὸ πελέκι!
Νά, τὸ πελέκι ποῦ ᾄσπασε τ' ἀστέρια,
Τοῦ ἀρχιτεχνήτη τὸ βαστοῦν τὰ χέρια,
Ἀστράφτει μπρὸς στὸν ἥλιο σηκωμένο
Καὶ στοῦ Δία τὴν κορφή ὀλόγισα πέφτει.
Στὸ χτύπο του, ποῖος τὸ χτύπο του νοιώθει;
Στὸ χτύπο του ὁ μεγάλος τράνταζε Ὀλυμπος
Καὶ ὀλοῦθε τριῶν τὰ δένδρα, τὰ σπῖτια
Καὶ σὰ θερῖο σηκώθη κάθε κύμα
Καὶ τῶν βουνῶν σαλέψαν τὰ θεμέλια
Κι' ἀνάμεσα στοὺς Θεοῦς μὲ μιὰς πήδησε
Ἀρματωμένη ἡ φοβερὴ Θεά!
Κ' ἐπάνω της βροντῆξαν τ' ἄρματά της
Καὶ στὴ θωριά της γκρεμιζόνταν κάστρα.
Κάστρα ποῦ χρόνια ντροπιάζαν τὸν Ἄρη
Καὶ κάθε παληκάρη καμαρώνει
Τὴ Νίκη καὶ τὸν τάφο καμαρώνει,
Ὡ, τὸ μεγάλο κ' ἀπάντεχο πλάσμα!
Ποῦ μάτι ἀνθρώπου μπορεῖ ν' ἀντικρύσῃ;
Ἡ φαντασία τὸ βλέπει καὶ τὸ πλάθει
Καί, νά! μιὰ μέρα κ' ἐπὶ τὸν Παρθενῶνα,
Στὸν ἥλιο ἀστράφτει χρυσοελεφαντένια,
Ἀρματωμένη ἡ φοβερὴ Θεά.
Εἶχε γυμνὰ τὰ χέρια ὡς τὴ μασχάλη,
Τῆς λευθερίας καὶ τῆς δουλειᾶς σημάδι,
Καὶ στῶνα κράταε τὴ φτερωτὴ Νίκη
Καὶ τὴν ἀσπίδα μὲ τ' ἄλλο βαστοῦσε
Καὶ τὸ κοντάρι μαζῆ ἀπιθωμένο
Στὴ γῆ καὶ γερμένο κατὰ τὸν ὄμο

Τὴν κορμωστασίᾳ τὴν παληκαρίσα
Τὸ φόρεμα ἔκρυβε μακρὸ ὡς τὰ πόδια.
Τὸ θυμὸ της, τὸ φεῖδι, εἶχε σιμά της
Κουλουριαστὸ μ' ὀλόρθο τὸ κεφάλι.
Κι' ἀπ' τὴν Ἀκρόπολι ὡς τὸ Σούνιο κάτου
Ἐλαμπε ἡ χρυσὴ της κορφή κ' ἡ ἄχρεια
Τοῦ κονταριοῦ της, ποῦ τόσα εἶχε δάκρυα
Τὸν ἄμοιρο τεχνήτη ποτιτισμένη,
Τὸν τεχνήτη, ποῦ τὰ μάτια εἶχε κλείσει
Στὰ δεσμὰ γιὰ τὴν ἴδια ἐκείνη λάμψη.
Μεγαλόπρεπη κόρη, στὸ νοῦ πρώτη,
Πρώτη στὴν παληκαρία, πρώτη ἀκόμα
Στὰ ἤσυχα ἔργα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῶν κάμπων.
Τρανὴ, Πανώρη, δυνατὴ Παρθένα!
Τῆς χάρες σου ποῖα ρίμα ν' ἀραδιάσῃ;
Ποῖος στοχασμὸς καὶ ποῖα φωνὴ σοῦ φτάνει;
Κι' ὁ Παρθενῶνας δὲ σοῦ φθάνει ἀκόμα.
Ὅστε ἄξιος τεχνήτης σὰν τὸ Φειδία,
Κάτι πιὸ τρανόν, κάτι πιὸ μεγάλο,
Ἀνάγγιχτο ἄν ἄστρο, σὰ θρησκεία,
Κι' ἀπάνταστο σὰ θαῦμα, σὰν ἀλήθεια
Μεγαλόπρεπη σὲ σένα ταιριάζει!
Τρανὴ, Πανώρη, δυνατὴ Παρθένα.
Στοῦ κονταριοῦ σου τὸ σείξιμο φεύγουν,
Σὰν ἀπ' ἀνέμου φύσημα διωγμένα
Τὰ σύγνεφα κ' ἡ μπόρες στὸν αἰθέρα,
Τ' ἀστροπελέκια σβυθόνται κ' ἐκεῖνα.
Ἀπλώνουν, φέγγουν ἑξάστερα τὰ οὐράνια
Ἀπ' τῶν μαύρων ματιῶν σου τὴ λαμπράδα.
Μάτια δὲν ἔχει νὰ σὲ βλέπῃ ὁ Χάρος.
Δαγκώνεται ἀπ' τὴ ζήλεια κ' ἡ Ἀφροδίτη
Κι' ἀπ' τὸ θυμὸ λυθνεῖ ἡ ἐκδικήτρα Ἐκάτη!
Κλαίει τὴ νύχτα, κλαίει ἡ κρυκούβγνια
Κάτου ἀπ' τῆς ἐλθῆς κ' ἀπ' τὰ δένδρα κάτου
Σφριζόντας τὸ φεῖδι ἀργοπερνᾶει.
Μεγαλόπρεπη κόρη στὸ νοῦ πρώτη,
Πρώτη στὴν παληκαρία, πρώτη ἀκόμα
Στὰ ἤσυχα ἔργα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῶν κάμπων.
Ὡ μὴν τηρᾶς μακρὰ, μὴν πᾶς στὰ ξένα!
Ἐλα σὲ ἀγαπημένο τοῦτο χῶμα,
Ποῦ χτύπησες μιὰ μέρα τὸ κοντάρι
Κ' ἐφύτρωσεν ἡ δοξασιμένη ἐλθῆ!
Ἐλα καὶ χτύπα πάλι, πάλι χτύπα,
Τὸ δυνατό, τὸ μαγικὸ κοντάρι.
Κάμε ν' ἀνθίσῃ ἡ δοξασιμένη ἐλθῆ.
Ἐλα κόρη, πρόσθασε, νὰ μᾶς σώσῃς!
Γίποτε μὴ λυπηθῆς κ' ὄλο πρῶτα
Τῆς πολυαδ' ἰκιάς κάνε τοὺς ἐργάτες
Νὰ συρθοῦνε σὰ φεῖδια μπρὸς στὸν κόσμον.
Τὸν πεισματάρη δάσκαλο κ' ἐκεῖνο
Καὶ τὸν πλούσιο κάνε τοῦ Ὀραίου δούλου.
Τ' ἀληθινοῦ τεχνήτη νὰ ἔγῃ τ' ἄχτι.
Καὶ βούβανε τὸ μάταιο παινεψᾶρη
Καὶ τὸν ἴσιο τὸ δρόμο δεῖγνε σὲ ὄλους
Κι' ὄλους ὀδῆς, πῶς δὲ σ' ἀκοῦν, μὴ λυπᾶσαι
Μὴ χαρισθῆς, τρανὴ, ποτέ σου κ' ἄλλους
Ἀπολίθωνε καὶ ἄλλους κάνε στάχτη

Και σκόρπα τους μ' ὀργή στα τετραπέρατα!
Καμιά να μὴ σου δείξουν περιφρόνια
Κανείς να μὴν καυχῆται πιά σέ σένα.
Δούλους κι ἄρχοντας, ὄλους και ὄλες κάνε
Πιστούς σου σκλάβους, σκλάβους τῆς Ἀλήθειας!

MAX. NORDAU

BLASÉ

(Συνέχεια)

Τὸ ἀφικόμενον σύνταγμα ἦτο τὸ τρίτον τῆς Βεστροφαιίας. Εἶχε σταματήσει παρὰ τὴν ὁμάδα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἵππικοῦ τόσῳ πλησίον, ὥστε ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ἐκάστη μορφήν, ἐκάστην φυσιογνωμίαν. Οἱ πτωχοὶ στρατιῶται εἶχον βράδιαι· ἐπὶ δέκα τέσσαρας ὥρας ὑπὸ τὸν καυστικὸν τοῦ Αὐγούστου ἥλιον. Εἰς τὰ ἀνήθρα πρόσωπα τῶν ἐπεκάθητο παχὺ στρώμα κόνεως, ἣν ὁ ἰδρῶς εἶχε μεταβάλει εἰς ἀηδῆ μάζαν, αἱ δὲ στολαὶ τῶν ἔφερον κηλίδας πυκνὰς ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἀθλίων ὁδῶν, δι' ὧν διήλθον. Ἄλλ' οὐδὲν ἐπρόδιδε τὸν κάματον τοῦ ἠρωικοῦ τούτου σώματος. Οἱ σπινθυρίζοντες ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνδρῶν ἔφλεγον ἐκ τοῦ πολεμικοῦ μένους. οἱ ἀπεξηραμένοι αὐτῶν λάρυγγες ἔφθονον στεντορείως οὐρά! οἱ δὲ πόδες οἱ πρὸ ὀλίγων λεπτῶν μετὰ κόπου συρόμενοι εἰς τὰς βορβορώδεις ὁδοὺς, ἠγεύοντο ἤδη ἵνα τρέξωσι μετ' ὀργῆς. Καὶ ἐφαίνετο ὡς ἕαν ὄλον τὸ σύνταγμα ἐνεψυχώθη διὰ ποτοῦ τινος διεγερτικοῦ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν γραμμὴν τοῦ πυρός.

Τὰ πυροβόλα ἐκρότουν μετὰ διπλῆς δυνάμεως ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν πρὸς τὸ Γαλλικὸν στρατόπεδον, ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς κοιλάδος ἤκουετο ἐκ μυρίων στομάτων οὐρά, οὐρά, αἱ δὲ σάλπιγγες ἤχουν ὀξέως τὰ θούρια ἄσματα. Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος παρετήρει, σχεπτικός, τοὺς ἐφορμώντας.

«Πτωχοὶ ἀνθρώποι!» ἐσκέπτετο εὐθυμοὶ τρέχοντες πρὸς τὸν θάνατον, ὡς εἰς χορόν. Φωνάζουν οὐρά, μέχρις ὅτου καταληφθῶσιν ὑπὸ βράγχους, ἢ σφαῖρα τις ἀνατρέψῃ αὐτούς. Τί σκέπτονται; ἀρά γε; Πιθανῶς τίποτε. Τοὺς ὠθεῖ τυφλὴ ἀνάγκη, νὰ νικήσωσι. Ἄλλὰ ποῖαν σημασίαν ἔχει δι' ἕνα ἕκαστον ἀπ' αὐτούς ἡ νίκη; Ποῖαν ὠφέλειαν φέρει εἰς αὐτόν; Ποῖαν ὠφέλειαν τῆς τύχης του, ἂν διαφύγῃ τὸν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης θάνατον; Ἡ δόξα τοῦ Γερμανικοῦ ὀνόμανος! Δι' ἐμὲ ἴσως ἔχει τοῦτο ἀξίαν τινα. Ἄλλ' ὄχι ἀσφαλῶς. Ἡ στολή μου διὰ τούτου κερδίζει: ὑπερήφανόν τινα αἶγλην· ἀλλ' ἐγὼ σπανίως τὴν φέρω! Ἄν ὑπάγω τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, θὰ μὲ ὑποδεθῇ ὁ Μικᾶδος ἴσως μετὰ μεγαλύτερων δεξιῶσεων, ὅταν ἀνήκω εἰς ἔθνος τὸ ὅποιον ἤρατο νίκην. Ἐν τούτοις ἂν ἡμεῖς κατακόψωμεν τοὺς Γάλλους ἢ ἐκείνοι; ἡμᾶς, πιστεύω, ὅτι ἐγὼ θὰ εἶμαι πάντοτε ὁ ἴδιος εἰς τὴν Παρισίαν καὶ τὴν τῆς Νικαίας. Καὶ αὐτὰ περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἐκείνοι οἱ σκοτεινοὶ ἀνθρώποι ἐκεῖ κάτω, τί ἔχουσι νὰ ὠφελῶσιν ἐκ τῆς δόξης τῶν ὀπλων, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς νικηφόρου πατριδος; Εἰς τὰ χωρία τῶν οὐδὲν θὰ ἴδωσιν ἐκ τούτων. Ὁ εἰσπράκτωρ καὶ ὁ χωροφύλαξ θὰ εἶναι μετ' ὀλίγον ἀκριβῶς οἱ ἴδιοι, ὡς πρότερον, καὶ δὲν θὰ γνωρίζουν τί-

ποτε περὶ πατριδος. Οὐχ' ἤττον εἶναι ἐνθουσιασμένοι. Τὸ γεγονός ὑπάρχει. Ἡμπορῶ διὰ τῶν χειρῶν νὰ τὸ συλλάβω. Δυνάμεθα νὰ εὐγνωμονώμεν τοὺς ποιητάς, οἵτινες παρέστησαν εἰς τόσον λαμπρὰς εἰκόνας τὴν πατρίδα καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου, καὶ τοὺς διδασκάλους, οἵτινες ἐνέσταξαν μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λαοῦ τὴν λέξιν τῶν ποιητῶν. Θαυμασιὰ δυνάμεις τῆς λέξεως, ἣτις δύναται νὰ διαγείρῃ νεαρὸν πεζώτατον χωρικόν, νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του εὐχαρίστως διὰ μίαν ἀφηρημένην ἐννοιαν, διὰ μίαν φανταστικὴν ἰδέαν!»

Αὐταὶ ἦσαν αἱ σκέψεις του· δὲν τὰς ἤρνετο οὔτε τὰς ἐδικαιολογεῖ. Ἄλλ' ὅτι ταχθεὶς διέτρεχον τὴν κεφαλήν του, ἠσθάνετο ἐσωτερικὴν τινα κίνησιν, ἣτις κατέπλησεν αὐτόν καὶ ἐτάρασσε, Ἡσθάνετο αὐτόν κατησχυμένον καὶ στενόχωρον· ἐνόμιζεν, ὅτι ἐξέφραζεν ἤδη μεγαλοφώνως τὰς σιωπηλὰς σκέψεις του καὶ ὅτι σπουδαῖοι καὶ εὐγενεῖς ἄνδρες ἤκουσαν αὐτὰς καὶ τὸν παρετήρουν ἄφωνοι, ἀλλὰ συγχρόνως μετὰ πόνου καὶ περιφρονήσεως.

Ἐκ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς του, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἐφώτιζεν ἡ ψυχρὰ του κριτικὴ καὶ φιλοσκοπικὴν διάνοιαν, σκοτεινῆ φωνῆ διέτασσε καὶ ἐκάλε: τὰς σκέψεις του εἰς σιωπὴν. «Ἐγὼ δίκαιον» ἐπιθύριζεν ἡ διάνοιά του. «Ἐχεις ἀδίκον» ὑπόκωφος ἐφώνει ἡ φωνὴ ἐκ τοῦ βάθους. «Ὅμως δὲν θὰ παρασυρθῶ ἐν γνώσει εἰς τὸν ἔλεγχον μιᾶς ρομαντικῆς αὐταπάτης!» ἀπάντα ἡ διάνοια..... ἀλλὰ τώρα ἐφαίνετο εἰς τὸν πρίγκηπα Λουδοβίκον, ὡς ἕαν ξένος τις ἔλεγε τὰς λέξεις ταύτας, ἀπὸ τοῦ ὀπίου ὤφειλε μετ' ἀγανακτήσεως νὰ ἀποσυρθῇ.

Τὸ τρίτον σύνταγμα τῶν Βεστροφαιῶν καταλάμβανε τὴν κατωφέρειαν. Οἱ πρῶτοι ἀκροβολιστὰὶ παρὰ τὰ χεῖλη ταύτης ἐπυροβόλουν ἐπὶ τινα στιγμήν, ὅτε βροχὴ ἐχθρικοῦ πυρός διηυθύνθη ἐναντίον αὐτῶν καὶ ἔρριψε τινὰς νεκρούς. Ἄλλ' οἱ ἄλλοι προὐχώρουν. Μὲ χεῖρας καὶ πόδας ἀνήρχοντο τὴν ἐπικλινῆ πλευράν, ἢ ἄνοδος τῆς ὀπίας διὰ νέους, γυμνασμένους καὶ ὑγιεῖς θὰ ἦτο παιδιὰ, ἀλλὰ δι' ἄνδρας ἀποκαμόντας τελείως ἐφαίνετο πολὺ ἀπότομος. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτούς, ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος, νὰ ἀνέρχονται μετὰ μεγάλου ζήλου, φιλοτιμούμενοι ὁ εἰς νὰ φθάσῃ ἐνωρητέρον τοῦ ἄλλου, ἀνεπόλησεν ἐν τῇ μνήμῃ τοὺς στίχους τοῦ προσφιλοῦς του ποιητοῦ Heine :

«Ἡγάπησα πάντοτε πολὺ αὐτούς,
τοὺς προσφιλεῖς, τοὺς καλοὺς Βεστροφαιούς,
λαόν, ἰσχυρόν, γενναῖον, πιστόν,
σχεδὸν ἄνευ ὑποκρισίας καὶ κόμπου.
Πόσον γενναῖοι ἴσταντο εἰς τὴν μάχην
μετ' ἡν λεοντώδη καρδίαν των» ...

Καὶ μετὰ τὴν λεοντώδη καρδίαν τῶν ἀνήρχοντο, φερόμενοι μετὰ τὴν τελευταίαν ἀναπνοήν, ἢ ὅποια ἔμενον εἰς τὰ στήθη των. Οἱ Γάλλοι δὲ, σχετικῶς μὴ καταπεποννημένοι, καὶ ἐξηρηθισμένοι εἰς ἰσχυρὸν πολεμικὸν μένος ἐκ τῆς κατ' αὐτῶν ἐπιδρομῆς τοῦ ἐχθροῦ, ἐφώρμησαν ἐναντίον των, μετὰ γυμνά τὰ ξίφη οἱ πλεῖστοι, καὶ ἠνάγκασαν τοὺς πτωχοὺς Βεστροφαιούς νὰ κατέλθωσι: πάλιν τὴν κατωφέρειαν, ἀφίνοντες σωρὸν νεκρῶν καὶ τραυματιῶν. Οἱ Γάλλοι, τώρα, ἦσαν πλησίον των, κατήρχοντο σχεδὸν συγχρόνως μετ' αὐτούς, οἱ δὲ Βεστροφαιοὶ ἐζήτουν νὰ προσχωρήσωσι πρὸς τὴν ἄλλην πλευράν, ἀλλὰ τότε εὗρον οἱ ὑπολειφθέντες τραγικὴν τύχην. Οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται τελείως ἐξητλημένοι ἠδύνατον νὰ κινήσωσι τοὺς πόδας των καὶ νὰ κατέλθωσι τὴν ὄλιαν ὁμαλίαν κατωφέρειαν,

τὰ ὄπλα ἐπιπτον ἀπὸ τὰς παραλύτους χεῖρας των, αἰτινες δὲν ὑπήκουον πλέον εἰς τὴν θέλησιν, καὶ οἱ Γάλλοι ἠδυνήθησαν νὰ συλλάβωσιν ἑκατοντάδα τούτων καὶ νὰ ὀδηγήσωσιν αὐτούς αἰχμαλώτους. Ἦδη κίνησις μεγάλη ἐφαίνετο πρὸς τὰ ἄνω. Εἶχε φθάσει ἐπὶ τόπου, τὸ ὄγδον Βεστροφαιικὸν σύνταγμα, ἐν ᾧ δὲ αἱ πυροβολαρχαὶ ἀπεσύροντο πρὸς τὸ βάθος, ὡρμα ἐκείνο διοικούμενον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ προσωπικῶς, πρὸς τὴν κοιλάδα. ἵνα προφθάσῃ τὸν κινδυνεύοντα στρατόν. Πρὸ τοῦ παταγήματος τῶν ποδῶν τῶν ἀνδρῶν τούτων ὑπεχώρησαν οἱ Γάλλοι καταλείποντες μέγαν ἀριθμὸν τῶν συλλεφθέντων αἰχμαλώτων, καὶ κατελάμβανον τὰς παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς κατωφέρειας θέσεις, ἀλλὰ παθόντες ἐκεῖ μεγάλας ἀπώλειας ἐκ τῶν Γερμανικῶν λογχῶν, ἀνῆλθον βῆμα πρὸς βῆμα τὴν ἐπικλινῆ πλευράν καὶ ἐτάχθησαν εἰς τὸ χεῖλος ταύτης. Διπλῆ δὲ ἐκ τῶν πλαγίων ἐφοδος τῶν Βεστροφαιῶν ἠνάγκασε τοὺς Γάλλους νὰ ὀπισθοχωρήσωσι ταχέως, ἐκείνοι δὲ, ἐσπευδον κατόπιν φωνάζοντες οὐρά, οὐρά!

Ἄλλ' ἡ εὐνοικὴ αὕτη μεταστροφή δὲν ἔμελλε πολὺ νὰ διαρκέσῃ. Ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔμενον ἀπρακτος κατὰ τὸν περὶ τὴν κατωφέρειαν ἀγῶνα. Νεαὶ δυνάμεις πεζικοῦ ἔφθονον αὐτῷ, καὶ μακρὰν διεκρίνετο ἐρχόμενον βραδέως σῶμα ἵππικοῦ.

Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος ἠκολούθει μετ' αὐξουσῶν ἀγωνίαν τὴν πορείαν τῆς μάχης, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐκτύπη ἐναλλάξ, ἐν χαρᾷ καὶ ὀδύνῃ, καὶ ἄφρονος καὶ σιγηλῶς ἴστατο ἐκεῖ. Ἐφαίνετο τώρα εἰς αὐτόν ἡ στιγμή κρίσιμος, καὶ εὐρισκῆς, παρατηρῶν περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι τὴν αὐτὴν αἰσθησιν ἐξέφραζον καὶ τὰ βλέμματα καὶ αἱ μορφαὶ τῶν λοιπῶν ἀξιωματικῶν. Ἦδη ὁ ταγματάρχης, νέυσας εἰς τὸν διαγγελέα του, ἵππευσεν, μετὰ τὸ πρῶτον δὲ σάλπιγμα ἐτέθησαν οἱ ἵπποι εἰς κίνησιν, καὶ ἐξήστραψαν σπάθα καὶ κοντάρια.

Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος ἔβλεπε τὸ ὠρολόγιόν του ἦτο ἕκτη καὶ ἡμίσεια τῆς ἑσπέρας. Ἴππεύων, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρώτης ἴλης τοῦ ἵππικοῦ, ὀλίγον ὀπισθεν τῶν ἀνδρῶν τοῦ ταγματάρχου, ἠσθάνετο ὅτι ἤκουε φωνῆν τινα ἰδιαίτην, ἣν δὲν διεκρίνειν ἀκόμη σαφῶς. Ἡ ὀδυνὴν ἀσχημάτιστος καὶ ἡ ἀνυπομονησία, ἢ ὅποια διέτρεχε τὰς φλέβας του μέχρι τῶν ἄκρων δακτύλων κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμίσειαν ὥραν, μετετρέπη εἰς εὐφρόσυνον συναίσθημα ἐνεργητικότητος ἀποφασιστικῆς, ἢ ὅποια καθησυχάζεν αὐτόν. Ἦδη ἔχαιρε καὶ δὲν ἐμικρολόγει πλέον. Τῷ ἐφαίνετο, ὅτι τῆς ἀμφοβολίας τὸ πνεῦμα ἐξέφρουγεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὑπήκουεν, ὡς παιδίον, μετὰ ζήλου, πίστεως καὶ εὐλαθείας, εἰς ἕν πρόσταγμα, τὸ ὅποιον ἐπλήρου τὴν ὄλην του ὑπαρξίν, διὰ μιᾶς δυνάμεως ἰσχυρᾶς πρὸς τὰ πρόσω. Ὁ ὑπερήφανος αὐτὸς ἀνήρ, ὁ ὅποιος τὴν εὐτυλίαν του πάντοτε ἐζήτησε εἰς τὴν διὰ πραγμάτων ἀποδείξιν τῆς προσωπικῆς δυνάμεως του, ἠσθάνετο ἤδη τὸν ἑαυτόν του ἀπιστεύτως μικροῦνθέντα. Ἦτο μόνον, ἐν λιθάριον ὡς μωσαϊκόν, ὅπερ ἐν τῷ συνόλῳ του ἀπετέλει μέγα ἀριστοτέχνημα, Δυνάμεις τις, ἣν καλοῦσι φυσικὸν νόμον, ἢ θέλησιν, ἣν γνωρίζει: ἡ παγκόσμιος ἱστορία, ἀνεπτύχθη ἐν αὐτῷ καὶ τὸν κατέλαθεν ἐξ ὀλοκλήρου. Δὲν διηύθυνε τώρα αὐτὸς ἑαυτόν, διηύθυνε τὴν τύχην του ἀγνωστός τις ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἄν ἔκαμε τώρα τὴν πρώτην ἐμφάνισίν του ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς Νεύτων, εἰς Γκαίτε, εἰς Χριστὸς ἀκόμη, δὲν θὰ εἶχε τώρα πλησίον αὐτοῦ μερίζον ἀξίαν ἐνὸς χειρῶνακτος τῆς ἀγορᾶς, τώρα θὰ εἶχεν ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ μόνον

τὴν ἀξίαν δωδεκάδος ἤλων ἢ καρφοβελονῶν. Καὶ τὸ παράδοξον, ἢ ἐξ ὀλοκλήρου μεταβολὴ τῆς ἀτομικότητός του, δὲν προὔξεναι αὐτῷ οὔτε δυσάρεσκαιαν τινα, οὔτε θαυμασμόν, τούναντιον ἀόριστόν τινα χαρὰν καὶ συγκίνησιν ἠσθάνετο. Ἡσθάνετο ἑαυτόν πολὺ μικρόν, καὶ ὀμως ἐν αὐτῷ ἠννοεῖ μέγα τι: τὸ ὅποιον ἐξηπλοῦτο εὐρύτερον τῶν ὀρίων τῆς προσωπικότητός του. Τῷ ἐφαίνετο, ὅτι ἰσχυρὰ δυνάμεις τὸν ὠθεῖ ἀκουσίως, καὶ ἐσκέπτετο, ὅτι οὕτω καὶ ὁ Γανυμήδης μετὰ τῶν μεγάλων πτερυγῶν τοῦ ἀετοῦ ἔπη πρὸς τὸν οὐρανόν. Εἶχε τώρα τὴν θαθεῖαν καὶ ἰσχυρὰν αἰσθησιν, τὴν ὅποιαν ἀείποτε ἐπόθησεν, καὶ εἶχεν αὐτήν, διότι ἐξελθὼν ἐκ τῆς πρὸς ἑαυτόν προσκολλησεῖς του ἐνέκηψεν εἰς γενικὰ συμφέροντα καὶ ἀντικείμενα.

Τὸ σύνταγμα κατήρχετο τὴν κατωφέρειαν, ἐνῶ ἤδη Γαλλικὸν σύνταγμα θωρακοφόρων ἵππεων ἤρχετο ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἵππικοῦ. Ὀλίγα ἑκατοντάδες μέτρων ἐχώριζον τὰ μέταπα, καὶ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκούσῃ τις συγχρόνως τὰς σάλπιγγας ἀμφοτέρων τῶν συνταγμάτων. Οἱ ἄνδρες παρεσκευάζοντο εἰς ἐφοδὸν καὶ ἔβαινον ἐν ἐνθουσιασμῷ ἀρόητῳ. Ἦτο μυθολογικὴ τις εἰκὼν. Ἄνω οἱ θωρακοφόροι ἵπποις περιεβάλλοντο οἰνοεῖ μὴθῶδη τινά, ἀπαστρέπτουσαν αἶγλην. Τὰ γυμνά των ξίφη, ἀντανκλῶντα τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου ἔλαμπον, ὡς φλόγες ζωηραὶ. Οἱ θώρακες των καὶ τὰ κράνη ἐφλεγον, ὡσεὶ ἦσαν μέχρι λευκότητος πεπυρακτωμένα, ὄλων τὸ μέτωπόν των ἐξέγεε φῶς τι καταθαμβοῦν οἰνοεῖ οὐρανίας αἶγλης. Οἱ Γερμανοὶ ἵπποις εἶχον τὸν ἥλιον ἀκριβῶς εἰς τὴν ράχιν. Αἱ μακρὰ μαῦρα σκιάι τῶν ἵππεων καὶ ἵππων ἐκινουῦντο πρὸ αὐτῶν, ὡς ἕαν αἱ φρικαεῖαι σκιάι τοῦ θανάτου ἐφώρμων μετὰ τοὺς ζῶντας ἐναντίον τῶν ὑπερηφάνων θωρακοφόρων ἵππεων. Ἦδη συνεκρούσθησαν τὰ στρατεύματα ἐν φοβερῷ ἀλαλαγμῷ καὶ θορυβῷ. Ἡ πρότερον μυθολογικὴ καὶ ὑπερφυσικὴ εἰκὼν μετεβλήθη ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰς τρομερόν, ἀμορφον χάος. Ἐκ τοῦ ἀλαλαγμοῦ καὶ τοῦ πατάγου θορυβηθέντες, ἐκυλίντο ἵπποι καὶ ἵπποις εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐλεύθεροι ἵπποι ἔτρεχον πρὸς ὄλας τὰς διευθύνσεις, πεπιστρώτων βλήματα ἀντήχουν, ξίφη ἐλαμποκόπουν, οἱ ἵπποι ἐξέβαλον ἀγρίας φωνάς, ἐν βλασφημίαις καὶ κραυγαῖς ἐμάχοντο οἱ Γάλλοι, μετ' ἐνεσφιγμένους τοὺς ὀδόντας διέσχιζον τὸν ἐχθρόν οἱ Γερμανοὶ, λόγχαι ἐβυθίζοντο εἰς ἐχθρικά στήθη, οὐδεὶς δὲ ἐβλεπε, τί ἐπραττε. Ἄνδρες, οἵτινες μετὰ λύσεως ἐκτυπῶντο, τραχεῖα αἰφνης κίνησις τῶν ἵππων διεχώριζεν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔφερον ἀπέναντι νέων ἀντιπάλων, τότε δὲ εὐρίσκοντο πάλιν ἐν μέσῳ παχυσίας τολύπης, πιεζόμενοι ὡμοῦ πρὸς ὡμοῦ, ὁ εἰς ἀναπνέων εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου, ἐνῶ οἱ ἵπποι ἀφηνίαζον καὶ ἐζήτουν νὰ δῆξωσιν ἀλλήλους. Οὕτω διήρκεσεν ἡ λυσσώδης τύρβη ἴσως δύο, ἴσως τρία λεπτά· οἱ ἄνδρες τοῦ Γερμανικοῦ ἵππικοῦ ἐν τούτοις μετ' ὄλην τὴν ἐπικρατοῦσαν σύγχυσιν προὐχώρουν ἐμπρὸς πάντοτε. Ἐνθουσιῶδες οὐρά, ἐξερράγη ὡς κεραυνὸς ἐκ τοῦ στήθους τῶν Γερμανῶν ἵππεων. Καὶ οἱ ἵπποι των μετὰ τὰς κοιτίας αἰματοδοκωμένους καὶ τὰ στήθη ἐξ ἄφρου κεκαλυμμένα ἐξηκολούθουν τὴν νικηφόρον πορείαν των, ἐνῶ ἀφινον ὀπισθεν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ἑκατοντάδας Γερμανῶν καὶ Γάλλων νεκρῶν καὶ τραυματιῶν.

Οἱ νικηταὶ ἐβράδυνον μετ' ὀλίγον τὴν πορείαν των κατόπιν συνθημάτων τινῶν καὶ παραγγεμάτων. Ὁ δὲ πρίγκηψ Λουδοβίκος, τύψας τώρα τὸν ἀνδρείον του ἵππον κατὰ τὸν τράχηλον ἐφαίνετο ὡς ἀφυπνισθεὶς ἐξ ὑ-

νείρου, και παρετήρησε περίξ βελήως άναπνέων.

«Περίεργον» είπεν εις νεαρός άνθροπολογχός πρὸς τὸν πρίγκηπα, δεικνύων εις τούτον τὸ ξίφος του «τὸ ξίφος φαίνεται βαμμένον με αίμα ἕως τὸ μέσον, και πρέπει εις Γαλλικὰ στήθη νὰ ἐβάφη. Ἄλλὰ δὲν θυμῶμαι ἐντελῶς, πὼς ἔγινε αὐτό!»

Ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος ἠθέλησε νὰ άπαντήσῃ, ὅτε ἠσθάνθη μεγάλην πίεσιν εις τὸ στήθος, ὡς ἂν άόρατος πυγμὴ γίγαντος ἐπέξεν αὐτόν, και ἔφερεν ἑλαφρῶς τὴν χεirá του ἐπὶ τοῦ ἀλγούντος μέρους. Ἄμέσως δὲ ἔσυρεν αὐτὴν ὅπως βαμμένον με αίμα, και ὅτε ἐσκέφθη τῶρα, ὅτι σαίρα διετρύπησε τὸ στήθος του, άπώλεσε τὴν αίσθησιν.

Ὅτε πάλιν ἐπανέκτησε τὴν συνείδησιν ἐκεῖτο χαμαὶ εις τὴν χλόην, στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ ἐριπίου, ἄνδρες δὲ τινες τὸν περιποιῶντο και ἐφρόντιζον περὶ αὐτοῦ. Δὲν ἠσθάνετο πόνον, ἄρρητος μόνον κάματος και βαθεία μόλις περιγραφομένη ὀδύνη, άποπνίγουσα αὐτόν τὸν ἠνάγκασε νὰ ζητή ἕρα.

«Πὼς εἴθε, πρίγκηψ:» ἠρώτησε, κύψας πρὸς αὐτόν, ὁ ἀντισυνταγματάρχης.

«Ἐγὼ» ἀπήντησεν ἠσύχως. «ἤθελον νὰ φωνάξω: Ζήτω ὁ βασιλεύς! Ζήτω ἡ πατρίς!» Και μετὰ μικρὸν ἐξηκολούθησε μόλις ἀκούμενος, ἐνῶ μεδιάμα ἑλαφρὸν ἐπήνεσε εις τὰ λευκά του χεῖλη.

«Ναί, δὲν εἶμαι ὁμως εις καμμίαν λαϊκὴν συνάθροισιν».

Αὐτὰ ἦσαν αἱ τελευταῖαι του λέξεις.

Α. Γ. Τραυπαδόπουλος
ἐκ Πατρῶν

Ο ΑΡΤΟΣ

Ὁ ἄρτος ἰθεωρεῖτο ὡς ὁ τύπος τῶν τροφῶν. Γνωρίζετε τὴν τυπικὴν ἐκείνην ἔκφρασιν ὅταν κἀνὲν ἐκ τῶν παιδίων μας δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ ἐξ αὐτοῦ, τῶ ἑλέγαμεν: «Ἐάν θέλῃς νὰ κάμῃς αίμα, πρέπει νὰ τρώγῃς ψωμί.» Ὁ πτωχός, τὸν ὅποιον συναντᾷτε εις τὴν ὁδόν, σὰς ζητεῖ μίαν πεντάραν, διὰ νὰ αγοράσῃ ἄρτον. Ὅταν πηγαίνετε νὰ ἐπισκευθῆτε τὰς δυστυχεῖς οἰκογενείας, ταῖς φέρετε καλὸν ἄρτον φαίνεται νὰ ἦναι ὁ ἄρτος ἡ πρώτη και τελευταία λέξις τῆς θρέψεως.

Τὸν ἀγαπᾶτε, ὅταν σὰς φέρωσι τὸν ἄρτον σας, μετὴν ὠραίαν ἐκείνην κόραν τοῦ ἐπάνω μέρους αὐτοῦ. ἡ ὁποία εἶναι καμπυλωτὴ ὀδοντωτὴ, τραχυνὴ, χρυσοειδής, τὴν λευκὴν ἐκείνην ψίχαν, ἡ ὁποία εἶνε ἑλαφρά, λευκὴ ὡς ἡ χιών, διεσπαρμένη ἐκ μικροτάτων ὀπῶν, μετρυφερά και λεπτοφυῆ διαφράγματα, και μετὴν λεπτὴν και ἠλεκτροειδῆ κάτω κόραν, ἐμφυτεύετε τοὺς λευκοὺς ὀδόντας σας εις τὸ ἐπίχρυσον τοῦτο τείχος, τοῦ ὁποίου ἀκούονται οἱ μικροὶ τριγμοί. Εἶνε μία τέρψις διὰ σὰς, ὅταν ἦνε ἠωπός.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σὰς άποθαρρύνω, ἀλλ' ἐπιθύμουν νὰ ἐναντιωθῶ κατὰ τινων τάσεων ἄνακριβῶς ὁ ἄρτος εἶναι θρεπτικός, ἐμπεριέχει τὰς πλέον ἐπουσιώδεις θρεπτικὰς οὐσίας, διότι σύγκεται ἐξ ἀζωτούχων στοιχείων και λιπαρῶν ὑλῶν, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ τρώγομεν πολὺ, ἄρτον και ἐπομένως νὰ ἐπιβάρυνωμεν τὸν στόμαχον, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν θρεπτικὴν ἰσορροπίαν τεμαχίου κρέατος. Ἴδου διατὶ ὁ ἄρτος εἶναι τροφὴ ἀτελής, ἰδου διατὶ

δύναται νὰ ἦναι ἐπιβλαβὴς εις ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι δυσπεπτικοὶ και εις ἐκείνους οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ μεταχειρίζονται μετὸν τὰ ὄργανα, τὰ ὁποία κακῶς ἐνεργοῦσι και τὰ ὁποία δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῶσιν εις ἐργασίαν πρὸς πολὺ ἐπίπνον. Προσθέτω ὅτι, ἐναντίον τῆς κοινῆς γνώμης, εἶναι ἐνίοτε ἄρκετὰ δύσπεπτος, διότι τρώγομεν πρὸς πολὺν, και φθάνομεν εις τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἄρτος πολὺ απέχει τοῦ νὰ ἦναι ἡ ἕξοχος τροφὴ ἡ δίδουσα δύναμιν. Παρεβᾶλλετε τὸν ἐργάτην, ὁ ὁποῖος τρώγει πολὺν ἄρτον και ὀλίγον κρέας πρὸς ἐκείνον ὁ ὁποῖος τρώγει πολὺ κρέας και ὀλίγον ἄρτον ἢ ἰδητε, ὅτι ὁ πρῶτος εἶναι ὀλιγώτερον εὐρωστος τοῦ δευτέρου και ἢ παραγάγῃ ὀλιγώτεραν ἐργασίαν. Ὁ Ἄγγλος ἐργάτης εἶναι, ὑπὸ τὴν ἐσοψὴν ταύτην, εὐτυχέστερος ἢ βᾶσις τῆς τροφῆς αὐτοῦ εἶναι τὸ κρέας, ἀναπληροῖ δὲ τὸν ἄρτον διὰ τῶν γεωμήλων. Και ἐάν σὰς ἔλεγον, ὅτι ἡ πέψις τοῦ ἄρτου δὲν τελεῖται εις τὸν στόμαχον, ἐκτὸς διὰ τὸν ἀλευρόκολλον, ἀλλ' ἐκπληροῦται εις τὰ ἔντερα, ἢ ἐννοήσατε διατὶ ἐγειρόμεθα κατὰ τῆς ὑπερβολικῆς ταύτης βλάβης τοῦ ἄρτου και διατὶ στόμαχοι ὀλίγον ἐπισφαλεῖς μεγάλως ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ἐλαττώσεως ἡ τῆς καταργήσεως τῆς συνήθους ἡμερησίας διανομῆς αὐτοῦ. Δὲν ἀγνοεῖτε, ἄλλως, ὅτι δύναται νὰ προέλθωσιν ἀληθεῖς δυσπεψία ἕνεκα τοῦ ἄρτου.

Ἄλλὰ τέλος και μετὰ τὰς ἐπιφυλάξεις ταύτας, εἶναι λίαν καταφανές, ὅτι ἢ ἐξαιρουμένησιν ἢ νὰ τρώγομεν ἐξ αὐτοῦ, διότι πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι μᾶς βοηθεῖ εις τὸ νὰ μακρῶμεν τὸ κρέας ἡμῶν. Δυνάμεθα μόνον νὰ εἰμεθα μετριώτεροι εις τὴν χρῆσιν αὐτοῦ.

Εἴθε οἰκοδέσποινα, και λαμβάνετε μεγάλην φροντίδα περὶ τοῦ ἄρτου, τὸν ὅποιον σὰς φέρει ὁ ἄρτοποιός σας, και παραποιεῖσθε, ὅταν σὰς τὸν δίδῃ πολὺ ἐψημένον ἢ ἀνεπαρκῶς ἐψημένον, ἀνούσιον ἢ πολὺ ἄλμυρον και πολλακίς πολὺ ὑγρὸν εἶναι τόσο ὠραῖοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐμπροσθεν τοῦ καταστήματός του και θέλετε νὰ ἔχητε τοὺς ἰδίους.

Ἡμέραν τινὰ μοὶ ἐδείξατε ἕνα ἄρτον, ὁ ὁποῖος εἶχε μεγάλους ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὴν κόραν. Σὰς ἔκαμα τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ ἄρτος ἐκεῖνος ἦτο κατεσκευασμένος ἐκ βεβλαμμένης ἀλευρόκολλας ἢ ὅτι ἡ ζύμωσις εἶχε παραταθῆ πλέον τοῦ δέοντος. Μοὶ ἐδείξατε ἄλλον, ὁ ὁποῖος εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς μικροτάτους και ὁ ὁποῖος κοπτόμενος ἐφαίνετο ὡς τεμάχιον κηροῦ ἐμμαντεύετε, ὅτι ἦτο κακῶς ἐψημένος ἦτο λιπανθάτος, κολλῶν εις τοὺς δακτύλους. Οὗτος εἶναι βαρὺς ἄρτος. Εἶναι βεβαίως λαμπρὸς ὁ θερμὸς ἄρτος, ἀλλὰ δυσκόλως χωνεύεται ὁ ἕως (μπαγιάτικος) ἄρτος, τούναντιον, εἶναι εὐπεπτότερος ἢ ἢ ζητήσατε λοιπὸν ἄρτον καλοψημένον, χρυσοειδῆ μετὴν ἑλαφρὰν ψίχαν και μετρίου ὀφθαλμοῦς. Ὁ παλαιὸς ἄρτος εἶναι ἄνοστος και ἔχει κακὴν γεῦσιν προσέξατε εις ἐκείνον, ὁ ὁποῖος εἶναι μουχλιασμένος, δύναται νὰ σὰς βλάψῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἐμπεριέχει πλέον θρεπτικὰς οὐσίας, διότι τὰ μικρόφυτα ἢ ἔαν προτιμᾶτε τὰ παραίτα, τὰ ὁποία εὐρίσκονται ἐν αὐτῶ, ἔζησαν ἐξ αὐτοῦ.

Ἐχομεν εὐρώτα (μουχλιασμα) ἐρυθρὸν και εὐρώτα μελανόν. Αὐτὸς φέρει κωλικόπονον, δυσπεψίας και διάρροϊαν. Ἄρτοποιοὶ ἐπιδέξιοι ἀλλὰ κακοήθεις, διὰ νὰ διατηρήσωσι πλείον τὸν ἄρτον αὐτῶν, ρίπτουσι θεϊκὸν ἄλας ἢ στυπτηρίαν (στύψιν), τὰ ὁποία καταπολεμοῦσιν ἐπιτυχῶς τοὺς εὐρώτας ἄλλ' ἂν και αἱ οὐσίαι αὗται ὡς λαμβάνομεν εις μικρὰν δόσιν, δὲν εἶναι ἐπικίνδυνοι, καθίστωσιν ὁμως τὸν ἄρτον ἄρκετὰ δύσπεπτον.

Γνωρίζετε τοὺς μικροὺς ἐκείνους ἄρτους τῆς Βιέννης. Εἶναι κατεσκευασμένοι μετὸ ὠραιότερον ἄλευρον, μετὸ ὕδωρ και μετὰ γάλα.

Οἱ μνησοειδῆς ἄρτοι εἶναι κατεσκευασμένοι μετὰ ἄλευρον πρῶτης ποιότητος και μετὰ ὕα.

Οἱ σιμηγαλιταὶ ἄρτοι παρασκευάζονται μετὰ πολὺ λευκὸν ἄλευρον ἐκ λευκοῦ σίτου. Οἱ ἄρτοι Sandwichs ἢ οἱ τηγανιστοὶ εἶναι ἰδίως δύσπεπτοι.

Οἱ ἐκ κριθῆς, βρίζης και βρώμης ἄρτοι δυσκόλως ὑποφέρονται.

Ὁφείλω ἐνταῦθα νὰ σὰς ὀμιλήσω περὶ τοῦ φιδέ, τοῦ ὀρυζίου, τοῦ ταπιόκου, τῶν μαζῶν τῆς Ἰταλίας, τοῦ σαγοτίου, τοῦ arrowroot, τῆς γλυκείας Revalessière du Barry.

Τὰ ζυμαρικά τῆς Ἰταλίας, ἢ φιδέ προπαρασκευάζονται διὰ τοῦ σίτου. Γνωρίζετε τὴν καταγωγὴν τοῦ ὀρυζίου τὸ σαγοτίον κατασκευάζεται ἐκ τῆς ἐντερώνης (ψίχας) φοινίκης τινός, τὸ ταπιόκον εἶναι ποικιλία τοῦ σαγοτίου, τὸ arrowroot εἶναι ἀμυλοειδὴς κόκκος ἐξαγομένη ἐκ τῆς ρίζης διαφόρων φυτῶν. Ταῦτα εἶναι θρεπτικὰ προϊόντα πλέον εὐπεπτα τοῦ ἄρτου.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν γλυκείαν Revalessière du Barry, τὴν εἰσήγαγον εις τὴν μαγειρικὴν ἡμῶν χάριν ρεκλάμας. Αἱ ἀγγελίαι ἔλεγον, ὅτι ἰάτρους τὴν ὑγείαν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πάπα. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Πάπας ἐπλούτισε τοὺς ἐφευρέτας αὐτῆς διότι τῶ ἀπέδιδον ἀρετὰς ἱερούγεινὰς και τοσοῦτον μᾶλλον θαυμασίας, καθ' ὅσον ἡ σύνθεσις αὐτῆς ἐφαίνετο πλέον μυστηριώδης. Εἶναι δὲ αὕτη μίγμα ἄλευρου, μπιζελίων, φακῶν, ἀραβοσίτου, βρώμης και κριθῆς εἶναι δὲ πολὺ θρεπτικὴ.

Εἰρήνη Ε. Κανακάκη.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΙΜΗ

Ὁ Χαντζάρας, ἕνας χονδροκόκκαλος χωρικός ἕως εἰκοσι τεσσάρων χρόνων, μετὰ μικρὰ καστανά μάτια γυαλιστερά-γυαλιστερά, σὰν τοῦ ἀστρίτη, μετὰ μύτη μικρὴ και ἀνασηκωμένη σὰν τὸ πόδι τῆς πυροστιᾶς, μετὰ ξανθὸ μουστάκι κοντὸ και ἄγριο, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ ὅποιον συχὰ ἔσυρε τὴν γλῶσσαν του, ὅταν ἔμιλοῦσε, γλύφων τὰ χεῖλη του, στενά και ὠχρὰ σὰν δύο λαυρίδες ἀπὸ κρέας ἄρωστο, μετὰ τὸ κεφάλι βαθεῖα κουρεμένον και μετὰ μίαν ὕψην ξηροψημένην ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἐκφράζουσαν χαρακτηριστικῶν κτηνώδη, σὰν ἀφέθηκε ἀπὸ τὸ στρατό, ἐγύρισε πίσω στὸ χωριὸ του και τὴν ἰδίαν ἡμέρα, ἐπῆγε νὰ ἰδῇ τὴν ἀγαπημένην του, τὴν ἑμορφή Ἀργύρω, τὴν κόρη τῆς κυρᾶ Μιχαλαίνας.

Εἶδε πὼς δὲν τὸν δέχθηκαν μετὰ εὐχαρίστησιν ὅπως ἄλλοτε, και σὰν ἐμπῆκε μέσα και ἐκάθησε και ἄρχισαν τὴν κουβέντα, ἐκατάλαβε πὼς δὲν τὸν θεωροῦσαν μετὰ ἄλλη χαρὰ, μετὰ τὴν χαρὰ ἐκείνην ποῦ δέχονται ἕνα ἀραβωνιαστικὸν, σὰν γυρίζῃ ἀπὸ τὸ στρατό ὕστερ' ἀπὸ δύο χρόνια ποῦ εἶχαν νὰ τὸν ἰδοῦνε.

Σὰν ἐβγήκε και τὸν εἶδε τὸ χωριό, ἐκατάλαβε πὼς ὅλοι τὸν στραβοκουτοῦσαν και κρυφοκουβέντιαζαν, ἀλλὰ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ γιατί και τοῦ περνοῦσε ἡ ἰδέα πὼς τὸν παίνευαν γιατί θάγινε πρὸ ἄνδρα τῶρα.

Τὸ βράδυ ποῦ ἦταν μαζεμένα ὅλα τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ στὸ καπελιὸ τοῦ μαστρο-Κώτσου, και ρουφούσαν σιγᾶ-σιγᾶ τὸ κοκκινέλι τὸ γλυκόπιτο σὰν μπάλ-

σαμο, τὸν δέχτηκαν και κεί μετὰ κάποια σοβαρότητα και ὀλίγοι τοῦδωσαν κουβένταις.

Κάποιοι φίλοι τοῦ παλαιοῦ καιροῦ, τοῦ σφύριζαν—ἀπάνου στὸ κρασί—πὼς ἢ Ἀργύρω σὲ λίγο ἀρρεβωνιάζεται, μετὰ τὸν Ἀποστόλη τὸν ἀνεψιὸ τοῦ παπα-Μάρκου, ποῦ εἶχε κάμποσα στρέμματα ἀμπέλι και μερικὰ παραδάκια. Διηλάθῃ ἦταν τελειωμένα πές.

Τοῦ Χαντζάρα, τοῦ ἦρθε κόμπο! Ἐκοκκίνησε σὰν παπαροῦνα, ἕως τὸ ἀσπράδι τῶν ματιῶν του, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε και ἐρροῦφιξε μονομιᾶς τὸ ποτήρι του. Ὑστερα ἐσηκώθηκε, ἐβγήκε ἔξω και πῆρε τὸν κάμπο.

Αὐτὸνε νὰ τὸν ἀρνηθῇ ἢ Ἀργύρω, ποῦ εἶχον κάνει ὄρκους κᾶν και κᾶν!... Και γιατί; Γιατὰ τὰ λεπτά!..

Ἐπήγαίνε νὰ σαλέψῃ τὸ μυαλό του. Περπατοῦσε και τοῦ φαίνετο ὅλα κόκκινα. Τοῦ ἐρχότανε νὰ γυρίσῃ πίσω και νὰ πιάσῃ τὸν Ἀποστόλη νὰ τοῦ δώσῃ τὸ λαρύγγι του νὰ τὸ φάῃ.

Και γι' αὐτὸ, δὲν τοῦ μιλοῦσατε λοιπὸν; Ἐφαίγε αὐτὸς σὰν ἐκείνη φάνηκε ἄπιστη ἢ τάχα εἶνε ντροπιασμένος ὁποῖος χάσῃ τὴν ἀγάπη του;

Ὅλη τὴ νύχτα ἢ μάνα του και ἡ ἀδερφή του τὸν περίμεναν τοῦ κάκου, και ἐπὶ τέλους ἐκάθησαν νὰ φᾶνε μοναχαί τους, μαζί μετὰ τὸν γραμματικὸ τοῦ εἰρηνοδίκη, ποῦ τοῦ εἶχαν νοικιάσῃ μίαν κάμαρα στὸ σπίτι τους.

Ὁ Χαντζάρας, ἔτρεχε μέσα τὰ χωράφια σὰν νὰ τὸν ἐκεντοῦσαν βελόνια στὴν καρδιά. Ἐγύριζε μέσα στὰ σπαρτὰ ἦσαμε τὸ μεσημέρι ὅπου ἐνοῦισε τὴν κούρασι και ζαπλώθηκε στὸν ἴσκιο μιανῆς συκιάς, χωρὶς νὰ συλλογιστῇ πὼς ὁ ἴσκιος τῆς συκιάς εἶναι γρουσουζικός.

Τὸ ἀπομεσήμερο ἐσηκώθηκε μετὰ βαρὺ κεφάλι, σὰν καζάνι, και ἐτράβηξε ἕνα στήθις ἀγαπημένης του, τρεκλίζοντας στὸ δρόμο σὰν μεθυσμένος ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Κοντὰ ποῦ θάφτανε, στὴ γωνία τῆς ἐκκλησίας, ἀπῆντησε τὴ Ζαχάρω, τὴν ἀνιψὰ τῆς Ἀργύρας, ποῦ πῆγαίνε στὸ ποτάμι νὰ βουτήξῃ κάτι πανιά.

— Πᾶς στὸ σπίτι, τοῦ εἶπε;

— Ναί.

— Ἡ Ἀργύρω δὲν εἶνε ἐκεῖ... Πῆγε στοῦ παπα-Μάρκου.

— Καλλίτερα, εἶπε και τράβηξε τὸ δρόμο του.

Ἦτανε καλοκαίρι ἀκόμα. Ὁ οὐρανὸς ἦτον συγνεφιασμένος βαρεῖα ἀπὸ ἀχνὸ ποῦ ἀνέβαινε σιγὰ ἀπὸ τὸν κάμπο. Ἐφύσαγε ἕνας ἄνεμος ζεστός ποῦ σ' ἐπνιγε και τὰ δένδρα ἐμουρμούριζαν παραπονετικά, σὰν νὰ ὑπέφεραν και αὐτὰ ἀπὸ τὴν ζέστη. Τὰ σκυλιὰ ἦσαν πεσμένα μετὰ τὴν κοιλία στήθις πλάκας τοῦ πηγαδιοῦ χώνοντα τὴ μούρη ἀνάμεσα στὰ μπροστινὰ πόδια τους, και τὸ μούλαρι ἀνάβαινε δυνατὰ τὸ φλογισμένο ἄνεμο, δεμένο ἀπὸ τὸ καπίστρι στὴ μουργιά.

Ἡ Μιχαλαίνα, ἡ χήρα μητέρα τῆς Ἀργύρας, σὰν ἄκουσε τὴν πόρτα, ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸ σεντούκι, ἐρριξε στήθις πλάταις τῆς ἕνα ρούχο, γιατί ἦτον γδυτὴ μετὰ τοῦ κουκάμισο, και ἦρθε νὰ ἀνοίξῃ μασῶντας μέσα στὰ δόντια τῆς μίαν βλαστήμια, ποῦ ἦρθαν τέτοια ὦρα νὰ τῆς χαλάσουν τὴν ἡσυχία τῆς, ντάλα μεσημέρι.

Καθὼς ἀνοίξε και εἶδε ἐμπρός τῆς τὸν Χαντζάρα, ἔγινε κατακίτρινη και ἔκαμε ἕνα κίνημα σὰν νὰ ἤθελε νὰ τοῦ κλείσῃ τὴν πόρτα στὸ πρόσωπο. Ἄλλὰ ἐκείνος τὴν ἐκράτησε περνώντας τὸ χεῖρ του ἀνάμεσα στὸ ἀνοιγμα και σπρώχνοντας τὸ φύλλο μετὰ τὸ γόνα του.

— Στάσου δά, εἶπε μετὰ φωνὴ ἡσυχῆ. Δὲ θὰ σὲ φάω. Τὸ ξέρω πὼς ἢ θυγατέρα σου δὲν εἶνε ἄω...

Ἡ γρηῃ Μιχάλαιν, δὲν εἶπε τίποτε ἀλλὰ ἄφησε τὴν πόρτα ἀνοιχτή, γιὰ νὰ περάσῃ, καὶ ὕστερα σὰν ἐκεῖνος ἐμβῆκε, ἐκλείσει μὲ τὸ μάνταλο.

Ὁ Χαντζάρας, ἐκάθησε στὴν ἄκρη ἀπὸ τὸ ντιβάνι, ἡ μάνα τῆς Ἀργύρας ἐπέκουνταν ὀρθὴ μπροστὰ του
— Τί θέλεις λοιπὸν σὰν τὸ ξέρεις; τοῦ εἶπε. Αὐτὸ ποῦ θέλεις δὲν μπορεῖ τώρα πιά νὰ γίνῃ ποτέ... Καλλίτερα ποῦ τῶμαθες μαθές, παρὰ νὰ στῶλεγα ἐγώ..

Τὰ μάτια τοῦ Χαντζάρα, ἔρριχναν γύρω του φωτῆρας.

— Γιατί; ἠρώτησε μὲ βραχνή φωνή, σκιασμένη.

— Ἔτσι...

Ἐσταύρωσε τὰ χέρια ἀπάνω στὸ πλατὺ τὸ στῆθος του:

— Καὶ ὅμως, εἶπε σιγά, ἡ Ἀργύρω μ' ἀγαποῦσε. Εἶνε δύο χρόνια ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἔφυγα... ἀνάθεμα τὴν ὦρα, πρὶν πάω στρατιώτης ἤμου καλός... τώρα...

Ἡ γρηῃ ἐκούνησε τὸ κεφάλι σὰν νάλεγε:

« Ὡς τότε, ἴσως... ἀπὸ τότε καὶ στὸ ἐξῆς... ὄχι! »

— Μὰ γιατί... γιατί αὐτό; ἐρώτησε δυνατὰ ὁ Χαντζάρας τότε, σπύγγοντας τοὺς γρόθους του.

— Γιατί; Ἔτσι... Γιατί... δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γίνῃ αὐτὸ τώρα πιά. Ποτέ!... Τ' ἀκούς... Ποτέ!...

Καὶ σὰν νὰ μὴν μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὴ γλώσσά της, ἐξακολούθησε:

— Μ' ἀρωτᾷς γιατί... γιατί... Ἔτσι δὲν τὸ θέλω... Δὲν τὸ θέλω ἐγώ, μὲ καταλαβαίνεις;

Ἐμούγγρισε σὰν θηρίο ὁ Χαντζάρας καὶ ἐσκώθηκε μὲ μιὰς ὀλόρθος μπροστὰ της.

— Ἔτσι, ἔκραζε γουρλόνοντας τὰ ματωμένα μάτια του, ἐνῶ ἀκούμπησε τὰ χέρια του στοὺς ὤμους τῆς γρηῃς σὰν νάθελε νὰ τήνε βουλιάζῃ; Γιατί ἔτσι θέλεις ἐσύ!... Γιατί σ' ἀρέσουν τὰ λεπτὰ τοῦ Ἀποστόλη... Ἀλλὰ ἡ κόρη σου μ' ἀγαπάει καὶ τὴν ἀγαπῶ... τὸ ξέρεις. Καὶ σὰν δὲν θέλεις ἐσύ τρελόλογα ἐγὼ θὰν τήνε πάρω, θὰν τήνε κλέψω... νὰν τὸ ξέρῃς, θὰν τήνε κλέψω..

— Ὅχι!... Δὲν θὰ τὸ κάμῃς αὐτό, ὄχι. Δὲ θὰ σ' ἀφήσω. Ἐτελείωσε γιὰ πάντα... Φεύγα ἀπὸ τὸ χωριὸ τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω... Σῦρε ἄλλοῦ νὰ ζήσης... Σῦρε στὸ διάλολο... ἀλλὰ φεύγα...

— Καὶ γιατί μωρὴ γρηῃ μάνα; Ὅθ τήνε κλέψω στὸ λέω ξεκάθαρα: Μὰ θέλω τήνε θέλω... τελείωσε... ὠρμιστήκαμε μπροστὰ στὸ Σταυρό... τ' ἀκούς;...

Ἡ φωνὴ του τώρα ἔτρεψε σὰν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ ποῦ τὸ παίρνει τὸ παράπονο.

— Ἀς ὠρμιστήκατε, εἶπε γρηῃ θέλοντας νὰ τελειώσῃ μιὰ ὥρα γρηγορότερα. Δὲν θὰ τήνε πάρῃς γιατί... γιατί... νά... νὰ στὸ πῶ λοιπὸν ὀρθὰ κοφτά... γιατί δὲν μπορῶ τὸ σῶί μας νὰ σμίξῃ πιά μὲ τὸ δικό σας... ποτέ... ποτέ... Δὲν μπορεῖ νὰ σμίξῃ...

Ὁ καινομοῖρος τότε ἐτινάχθηκε πίσω σὰν παλαβός.

Τί εἶχε τὸ σῶί του αὐτουνοῦ; Τί εἶχε τὸ σπῆτι του; Καμμιά ἀτιμία δὲν τὸ μαύρισε ἕως τότε ποῦ αὐτὸς ἔφυγε. Ἦτον νοικοκυρόσπιτο τιμημένο πάντοτε.

— Μὴν τρελλάθηκες; ἔκραζε καρφώνοντας τὰ μάτια του ἀπάνω της σὰν νάθελε νὰ τήνε κάψῃ.

— Ὅχι... Δὲν τρελλάθηκα ἐγώ... Ἀλλὰ ἡ μάνα σου καὶ ἡ ἀδερφή σου.

— Τί λές μωρὴ γρηῃ... τί λές; Τί ἔχει τὸ σπίτι τὸ δικό μου γρηῃ μάνα;...

— Τί ἔχει; Νὰ δᾶ ἡ ὦρα... ὁ κόσμος τῶχεν...

— Τί... τί... λέγε... μίλα ντέ... γρηῃ κολασμένη.

— Κολασμένη εἶν' ἡ μάνα σου καὶ ἡ ἀδερφή σου.

Δὲν τὸ κατάλαβες γιατί δὲ σοῦ μιλάνε; Γιατί... σὲ κυτάνε ὅλοι χαμογελώντας σὰν περναῖς καὶ λέγεσαι. Δὲν τῶμαθες αὐτὸ τάχατες... πῶς ὁ νοικάρης σας ὁ γραμματικὸς τάχε μὲ τὴν ἀδερφή σου γιὰ καλὰ;...

Σὰν τὸ κερὶ χλωμός, μὲ τὰ χέρια τενωμένα σὰν νάθελε νὰ τὴν κάμῃ νὰ σωπάσῃ, ἔβγαλε μονάχα ἓνα «ὄχ!» καὶ ἔπεσε βαρὺς ἀπάνω στὸ ντιβάνι σὰν τὸ βῶδι ποῦ τὸ κόβει ὁ χασάπης τὴν πλεξούδα.

Σὲ μιὰ στιγμή τινάχθηκε ὀλόρθως. Τὰ μάτια του ἀστράφταν καὶ τὰ ρουθούνια του ἔβγαζαν ἀχνό.

— Ἄειντε γρηῃ μάνα κ' ἂν μούπες φέμματα, εἶπε τρίζοντας τὰ δόντια του καὶ χημώντας στὸ μάνταλο τῆς πόρτας.

Ἡ γρηῃ τᾶκουσε καὶ σὰν ἔβγαζεν ἐκεῖνος τὸ πόδι του ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα ἐξανείπε ἀνάμεσα στὰ δόντια της!

— Σῦρε νὰ ἰδῆς στὸ σπίτι σου κάθεται ὁ γραμματικὸς τοῦ εἰρηνοδίκου...

Ἐστερα μὲ ὄλης της τὴν ἡσυχία ἔβγαλε πάλι τὸ μάνταλο στὴν πόρτα βλασφημώντας «στὸ διάλολο».

Δὲν τῆς ἔφτανε στὸ μυαλὸ τί μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀπὸ ὅ,τι εἶπε τάχατες; Ἐξέρω κ' ἐγώ;

Σὲ μιὰ ὥρα ὅλο τὸ χωριὸ ἦτανε στὸ πόδι.

Φαίνεται: πῶς ἡ κυρὰ-Μιχάλαιν δὲν εἶπε φέμματα καὶ ἔτσι συνέβη ὁ Χαντζάρας νὰ γίνῃ φονῆς τῆς μάνας του, τῆς ἀδερφῆς του καὶ τοῦ γραμματικοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου. Ἐστερα ἐπῆρε τὰ βουνὰ καὶ ἐγίνε ληστής ποῦ τὸν ἔτρεμαν ὅλα τὰ χωριά καὶ οἱ ταξιδιωτῆται.

Ἐνα χρόνον τὸν ἐκυνηγοῦσαν τὰ μεταβατικὰ καὶ δὲν ἐπέκουνταν τρόπος νὰ τὸν πιάσουν ζωντανὸ ἢ σκιτωμένο. Πολλαῖς φοραῖς τὸν πέτυχαν καὶ τὸν ὅλανε σημάδι. μὰ τὰ βόλια δὲν τὸν βρῖσκανε κ' ἔλεγαν οἱ ἴδιοι οἱ στρατιώτες πῶς ἔχει μάγια ἀπάνω του καὶ ἡ σφαῖρες δὲν τὸν πιάνουν.

Ὡς τόσα μιὰ φορὰ τὸν ἔζωσαν μὲ προδοσιὰ ἀπὸ ὄλους τῆς μεριαῖς σὰ θηρίο καὶ τὸν ἐπίασαν, ἀφοῦ λάθωσαν δύο στρατιώταις καὶ σκότωσαν ἓνα δεκανέα.

Σὲ δύο χρόνια τὸν ἐκοψαν στὴν καρμανιόλα ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο;

Ἡ Ἀργυρὴ ἐπῆρε τὸν Ἀποστόλη τοῦ παπα-Μάρκου καὶ ἡ γρηῃ Μιχάλαιν κατευχαριστημένη ἔπαιρνε πρῶτη τὸ χορὸ καὶ ἐκολλοῦσε τὰλληρα στὸ κούτελο τοῦ γυφτοῦ ποῦ χτυποῦσε τὸ τεβούλι.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Τὴν προπαραελθούσαν ἐβδομάδα, ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θηρινοῦ θεάτρου «Βαριετέ», ἤρχισε τὰς παραστάσεις τῆς ἡ Ἑλληνικῆς δραματικῆς εταιρίας ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτου καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου. Ὡς ἐναρκτηριον ἐδόθη τὸ «Διαζύγιον» τοῦ V. Sardou. Ἡ κ. Λαλαοῦνη καὶ οἱ κ. κ. Δαμάσκος καὶ Παπαϊωάννου ἦσαν τελειότατοι ἔπαιζαν φυσικώτατα καὶ μὲ παρὰ πολλὴν τέχνην καὶ χάριν. Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐπιτυχίας τοῦ θιάσου.

Ἐκτοτε ἐπαίχθησαν ἡ τρίπρακτος Ἀγγλικὴ κωμῶδις τοῦ Harru Paulton ἡ «Νιόβη» κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Μ. Ζώρα ἡ χαριτωμένη κωμῶδις τῶν Γάλλων δραματογράφων Μειλάκ καὶ Ἀλεβὺ ἡ «Τζιτζίκια» μεταγλωττισθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Διαμάντη τὰ ἀθάνατα «Μαλλιὰ Κουβάρια» τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη, καὶ τὸ «Κοκκαλάκι» τῆς

Νυχτερίδας» κωμῶδις μονόπρακτος τοῦ ἴδιου τὰ «Ἀπρόοπτα τοῦ τηλεφώνου» τρίπρακτος κωμῶδις, μεταφερθεῖσα εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Διαμάντη, ἐκ τῆς Γαλλικῆς κωμῶδιος «Le premier mari de France» καὶ οἱ ἔρωτες τῆς Κλεοπάτρας» κωμῶδις τρίπρακτος τῶν Γάλλων Marc-Michel et Delacour κατ' ἐπιτυχῆ μετάφρασιν τοῦ κ. Γ. Διαμάντη.

Τὴν «Νιόβη» ὑπεδύθη ἡ κ. Λαλαοῦνη μετὰ θαυμαστῆς ὁμολογουμένως ἐπιτυχίας. Τὸν Ντοῦν ὁ κ. Πετρίδης ὑποδύθει τὸν κωμικὸν τοῦτον ρόλον τοῦ Ντοῦν ὁ κ. Πετρίδης μετὰ περισσῆς ἐπιτυχίας μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι, ὄχι μόνον δραματικὸς ἀριστὸς εἶναι, ἀλλὰ καὶ κωμικὸς δεῖνός. Τὴν σύζυγον αὐτοῦ Καρολίαν ὑπεδύθη πολὺ καλὰ ἡ κ. Κλημανιώτου, ἡ ἐπιμελής καὶ φιλότιμος αὐτὴ ἐργάτις τῆς ἑλλ. σκηνῆς. Τὴν Καίτην δὲ ἡ κ. Δέσποινα Μαυρομιχάλη, ἥτις οὐ μόνον δὲν ὑπέστησεν, ἀλλ' ἀπεναντίας ὑπέρεβη καὶ αὐτὰς τὰς προσδοκίας μας. Κατῶρθωσε νὰ τὴν ὑποδύθῃ τόσο ἐπιτυχῶς, ὥστε ἐφαίνετο μόνις δεκαπέντε ἐτῶν κοριτσάκι. Ἡ χάρις δὲ καὶ ἡ περισσὴ λεπτότης, μετ' ἧς ἐξετέλεσε τὸ παιδικὸν τοῦτο μέρος καὶ οἱ ἀκκισμοὶ της καὶ τὰ παιδικὰ της παίγνια ἦσαν τόσο ἐπιτυχῆ, ὥστε ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν τῶν θεατῶν καὶ ἀπέσπασεν ἐπανειλημμένως ἀκράτητα χειροκροτήματα.

Τὴν «Τζιτζίκια» ὑπεδύθη ἡ κ. Λαλαοῦνη, ἡ ἀκούρατος αὐτὴ ἐργάτις τῆς ἑλλ. σκηνῆς μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ τέχνης σχοῦσα τὴν μεγαλητέραν ἐπιτυχίαν. Καὶ οἱ κ. κ. Δαμάσκος, ὡς Μαρινιὰν καὶ Λαλαοῦνης ὡς Μισώ, συμβολικοὶ ζωγράφοι καὶ οἱ κ. κ. Καντιώτης, ὡς μαρκήσιος Δελακούπ καὶ Παπαϊωάννου, ὡς Ἐγδαο, ἦσαν ἀπαράμιλλοι. Ἐπίσης καὶ αἱ κ. κ. Ἀλεξίου, ὡς Βαρώνη Ντεζαλιούρ καὶ Μαυρομιχάλη, ὡς Ἀδέλα, πολὺ καλαί. Πολὺ καλὰ ἔπαιζε καὶ ὁ κ. Γεωργόπουλος.

Εἰς τὰ «Μαλλιὰ-Κουβάρια» οἱ κ. κ. Πετρίδης, Λαλαοῦνης, Καντιώτης καὶ αἱ κ. κ. Πανταζῆ καὶ Μαυρομιχάλη ἔπαιζαν ὁμολογουμένως λαμπρὰ, τὴν μεγαλητέραν ὅμως ἐπιτυχίαν ἔσχον ἡ τε κ. Λαλαοῦνη, ὡς Κουντουπῆ, ἡ καὶ διαπλάσσασα τὸν ρόλον τοῦτον καὶ ὁ κ. Δαμάσκος, ὡς Φουρούσης.

Εἰς τὰ «Ἀπρόοπτα τοῦ τηλεφώνου» ἡ κ. Λαλαοῦνη ὡς Λόλα, ἦτο ἀμίμητος. Ἄλλος ρόλος, ἄλλη ὑπόκρισις, ἄλλη ἐπιτυχία. Πάντοτε εἰς τὸν ρόλον της εὐρίσκειται. Καὶ ὁ κ. Γεωργόπουλος, ὡς Βωδινός, ὑπέκρινε μετὰ πολλῆς τῆς φυσικότητος καὶ χάριτος.

Καὶ τὴν «Κλεοπάτραν» ἡ κ. Λαλαοῦνη τὴν ὑπεκρίθη, ἡ ἀκαταπόνητος αὐτὴ ἠθοποιός, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει δευτέρα γνώμη περὶ τῆς φυσικότητος καὶ τῆς ἀφελείας, μετ' ἧς ὑποδύεται πάντα ρόλον, τὸν τοῖον τῆς παρουσιάζουν. Εἶνε ἀναμφηρίστως ἡ βασίλισσα τῆς ἑλλ. σκηνῆς. Ὡς Κλεοπάτρα ἦτο πολὺ χαριτωμένη ἡ συμπαθὴς μας ἠθοποιός. Ἐδημιούργησε μὲ τὴν «Τζιτζίκια» καὶ τὴν «Κλεοπάτρα» δύο ρόλους τοὺς ὁποίους ἄς προσέθῃ ἀσφαλῶς εἰς τοὺς πολλούς, οὓς ἀριθμεῖ μέχρι σήμερον εἰς τὴν ἑλλ. θεάτρον. Καὶ οἱ κ. κ. Δαμάσκος, Παπαϊωάννου, Γεωργόπουλος καὶ Καντιώτης ὑπερήρσαν. Καὶ ὡς ἔργον ἡ Κλεοπάτρα εἶνε πολὺ καλόν ἤρесе παρὰ πολὺ καὶ κατεχειροκροτήθη, ἀπέσπασε δὲ ἀβίαστον τὸν γέλωτα μὲ τὰς κωμικὰς του σκηνὰς καὶ τὸν ἐξυπνον διάλογόν του.

Καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πρόσωπα, περὶ ὧν θὰ ὀμιλήσω προσεχῶς, ἔπαιζαν πολὺ καλὰ.

Εἰς ὅλα αὐτὰ προσθέσατε καὶ τὸν λαμπρὸν σκηνικὸν διάκοσμον, τὸν πρωτοφανῆ διὰ τὰς Ἀθήνας ὅλα τὰ salon fermée τῆς Δουζέ, τὰ ὅποια εἶχεν αὐτὴ κατὰ τὴν τελευταίαν περιόδειαν της, τὰ εὐρίσκετε ἐκεῖ.

Κώστας Μιχαλόπουλος

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Δημοτικὴ συγγραφή: — Ὁ Βαλζάκ περιηγεῖτο μετὰ τινος φίλου του ἐν Πολωνίᾳ καταληφθέντες ὑπὸ χιόνος καὶ βροχῆς οἱ δύο ὁδοιπόροι ἐζήτησαν ἄσυλον εἰς ἀπόκεντρον τινὰ ἀρχοντικὸν πύργον, ἡ δὲ οἰκοδέσποινα ἐσπευσε, κατὰ τὰ ἐκεῖ ἔθιμα νὰ προσφέρῃ ἰδίαις χερσὶ εἰς τοὺς ἀγνώστους ἐκείνους ξένους τὸ τέιον τῆς φιλοξενίας. Ἀλλ' ἐνῶ περιέφερε τὸν δίσκον, ὁ σύντροφος τοῦ κλεινοῦ μυθιστοριογράφου ἔτυχε νὰ τῷ ἀποτείνῃ τὸν λόγον ἀποκαλῶν αὐτὸν «Κύριε Βαλζάκ». Εἰς τὸ ἄκουσμα ἐκείνο ἡ Πολωνίς, βλέπουσα πρὸ αὐτῆς τὸν γράψαντα τὸν Λαμβέρτ καὶ τὴν Εὐγενίαν Γρανδὲ ὑπὸ τοιαύτων κατελήφθη συγκινήσεως, ὥστε ἐξέφυγε τῆς χειρὸς της ὁ δίσκος καὶ κατεκωλύθησαν τὰ κυμβία εἰς τὸ ἔδαφος. Τίς δὲν ἤθελε δώσει καὶ στεφάνους καὶ δάφνας καὶ ἀγῶνια ἄθλα ἀντὶ τοῦ ἐλαχίστου θρήμματος τῶν θραυσθέντων κυμβίων τῆς Πολωνίδος;

Αὐτὸς καὶ ἑκείνη ἀφοῦ ἐξήντησαν εἰς τὸ περιβόλι ὑπὸ τὸν ἐνκατρον οὐρανὸν τὰς τρυφερότητας τῆς καρδιάς, ἤρχισαν νὰ φιλοσοφούν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

— Ἐρεῖς φιλότατη μου, τῆς λέγει ἐκεῖνος σοβαρώτατα, τεσσάρων εἰδῶν ἀνθρωποὶ εἶνε εἰς τὸν κόσμον, οἱ ἐρωτόληπτοι, οἱ φιλόδοξοι, οἱ παρατηρηταὶ καὶ οἱ βλάκες.

Καὶ ἐκείνη μὲ στεναγμόν:

— Ἄχ! πῶς ἀγαπῶ τοὺς τελευταίους!...

Χωρικός τις ἐξομολογεῖται:

— Μὴν ἐκλεψῆς γίδια στὸ χωριό; τοῦ λέγει ὁ παππᾶς.

— Ὅχι ἄγιε δέσποτα!

— Κανένα πρόβατο;

— Θεὸς φυλάξοι!

Καὶ ὁ χωρικός φεύγει. Καθ' ὁδὸν συναντᾷ ἓνα χωριανόν του καὶ τοῦ λέγει περιχαρῆς.

— Τί καλὰ, ποῦ δὲ μ' ἐρώτησε ὁ παππᾶς καὶ γιὰ γουρούνη!

Εἰς κερνεῖον

— Παιδί, αὐτὸς ὁ καφῆς εἶνε ὅλο κρηθάρη.

— Κάνετε λάθος, κύριε. Μόνος μου ἐκοψα χθὲς τὸ πρῶτ' ἄρκαδες... κουκί.

Νικόλαος (πρὸς σύντροφόν τινὰ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας).— Δὲν μὲ γνωρίζεις λοιπὸν, Γεώργιε; Δὲν ἐνθυμείσαι, ὅταν εἴμεθα μικροὶ καὶ ἐπαίζαμεν εἰς τὸν κῆπον καὶ κάποτε κάποτε ἐμαλώναμεν...

Γεώργιος.— Ἄ! τώρα ἐνθυμοῦμαι! Μίαν φορὰν σὲ ἔδωρα τόσο κακὰ, ὥστε ἐμεινες κληνήρης ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα.

χ Νικόλαος.— 'Αλήθεια' τὸ ἐνθυμούμαι... Δυστυ-
ως, ἐκείνοι οἱ εὐτυχεῖς χρόνοι παρῆλθον ἀνεπιστρεπτοί...—

* *

'Ο Α. φιλονικήσας μετὰ τοῦ Ζ. λέγει πρὸς αὐτόν:—
'Ἐὰν δὲν ἦμην μέλος τῆς φιλοζώου ἐταιρείας θὰ σοὶ ἔδι-
δον ἐν ράπισμα. Καὶ ὁ Ζ.— Τότε λάβε το παρ' ἐμοῦ,
ὅστις δὲν ἀνήκω εἰς τὴν ἐταιρείαν ταύτην.

* *

Φιλάρεσκος κυρία, ἐτοιμοθάνατος ἦδη οὐσα ἐπρα-
μυθεῖτο ὑπὸ τοῦ ἱερέως λέγοντος αὐτῇ. «Θάρρος, κόρη
μου, ἐτοιμάσου νὰ ἐμφανισθῆς πρὸ τοῦ Θεοῦ», ἐκείνη
δὲ ἀποτεινομένη εἰς τὴν θαλαμηπόλον τῆς «Μαρία,
ἐκραξε, φέρε γρήγορα τὴν πούδραν».

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ

'Η ἐαρινὴ περίοδος τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως
τῶν Φιλοτέχνων ἐνισχύει τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τῆς εὐδο-
κιμήσεως τοῦ ἔργου, οὗτινος μετὰ σθένους ἀνέλαβον τὴν
πραγματοποίησιν ἐπιλεκτοὶ ἄνδρες τῆς Ἀθηναϊκῆς κοι-
νωνίας. Ἡ ὑπαρξίς σωματείου ἔχοντος καθαρῶς καλ-
λιτεχνικὸν σκοπὸν, ἐπεβάλλετο ἐν Ἑλλάδι, εὐτυχῶς δὲ
τὰ θεμέλια ἐτέθησαν ἀρκετὰ στερεά.

Εἰς τὴν εἰρημένην ἔκθεσιν ἐξετέθησαν 138 ἔργα γνω-
στῶν καλλιτεχνῶν. Τῶν ἔργων τούτων ἀναμφιβόλως
ὑπερέχει ὁ πίναξ τοῦ κ. Θ. Δημητρίου «Γιὰ τὴ Μάνα»
ὁ δεκάκις τυχὼν τοῦ Μαρασλείου βραβείου. ἀλλὰ καὶ ἐν
τῇ γλυπτικῇ ὁ αὐτὸς καλλιτέχνης ὑπερέχει. Ὁ κ. Μα-
θιόπουλος ἔλαβε πλέον τὸν τίτλον τοῦ ἀβροῦ, τοῦ Πα-
ρισινοῦ καλλιτέχνου, ὁ κ. Μποκατσιάμης, πωλῆσας τὰ
ἔργα του ἀντιπροσωπεύεται πενιχρῶς, ἀλλὰ καὶ πάλιν
διακρίνεται ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ εἰς τὰ «Ἡπειρωτικά
Ὀρη», ἅτινα ἠγόρασε γνωστὴ καλλιτέχνης. Ὁ κ. Τσι-
ριγώτης μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν Αἴγυπτον μὲ τὰ αἰγυπτιακά
μοδέλα του. Ὁ κ. Φρ. Ἀριστεύς εἶνε εἰς τὰ πλεῖστα
τόσον παράδοξος, ὥστε διατάζει τις ἂν πρέπει νὰ φανῆ
αὐστηρός. Ἐν τούτοις τὸ καλλίτερον ἔργον του εἶνε τὸ
«Γυμνόν», τὸ ἀτυχέστερον δὲ ἡ «Αὐτοπροσωπογραφία
του». Ὁ Ἀριστεύς μ' ὅλα αὐτὰ εἶνε μεγάλου μέλ-
λοντος καλλιτέχνης. Ὁ Βολωνάκης μὲ τὰς θαλασσογρα-
φίας του καὶ ὁ Δουκάς μὲ τὰς προσωπογραφίας του
δὲν φοβοῦνται συναγωνισμὸν. Ἡ δεσποινὶς Ἐμπεiriκου
ἐμφανίζεται πρῶτην φορὰν ὡς καλλιτέχνης πολὺ εὐελ-
πῆς. Ὁ κ. Γαλλινᾶς καταθέλγει μὲ τὰς Ἐνετικὰς του
ὕδατογραφίας, ἄξιοι δὲ ἐκτιμήσεως εἰσὶν οἱ νεαροὶ ἐν
Εὐρώπῃ σπουδάζοντες καλλιτέχνη κ. κ. Ἰωαννίδης καὶ
Παρθένης. Ἐν τῇ γλυπτικῇ ὁ κ. Δημόπουλος κάλλιστος
εἰς τὰ «Μάτια τῆς Ψυχῆς» καὶ κατὰ δεύτερον λόγον
εἰς τὸν «Κεκημηκότα Καλλιτέχνην». Ὁ κ. Κ. Κωνσταν-
τινίδης ἐκθέτει δύο ὠραιότατας προτομάς, ὁ δὲ κ. Κ.
Δημητριάδης δύο ἀνάγλυφο, ἐν τοῦ προσφιλοῦς ποιητοῦ
κ. Στ. Μαρτζώκη καὶ ἕτερον ἄλλου γνωστοῦ προσώ-
που. Τέλος εὐφύμου μνείας εἰσὶ τὸ ἔργον τοῦ κ. Κον-
τοπούλου ἡ «Ὀνειροπόλησις» καὶ τοῦ κ. Βικάντου ὁ
«Μοναχός».

Τοιαύτη ἐν βραχυτάτῃ σκιαγραφίᾳ ἡ Ἐκθεσις τῶν
Φιλοτέχνων, ἥτις πληροὶ αἰσθητὸν κενὸν ἐς τῇ Πρω-
τευούσῃ.

ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ στάσιμον ὕδωρ σήπεται καὶ μόνον τὸ ρέον εἶνε
διαυγές. (Ἀραβικὴ ρῆσις).

Δὲν εἶνε ὁ χρυσὸς καὶ ἡ πολυτέλεια τὰ σημεῖα τῆς
ἀνωτάτης τάξεως, ἀλλ' ἡ περὶ τοὺς τρόπους κομψότης,
ἡ γαλήνη, ἡ ἀνευ σκέψεως καὶ προσποιήσεως φυσικὴ εὐ-
γένεια, ἡ θέτουσα ἕκαστον ἐν τῇ θέσει του καὶ μένουσα
πάντοτε ἐν τῇ ἰδίᾳ. (Mme Krudner).

Μηδένα ἄλλον θεώρει ἐν τῷ κόσμῳ κύριόν σου πλὴν
τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Εὐτυχῆ ἔθνη θεωροῦνται οὐχὶ τὰ ἔχοντα πλείονας
σοφους ἀλλὰ τοὺς ὀλιγωτέρους ἀγραμμάτους.

'Η εὐτυχία καὶ ἡ κακοδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου ἐ-
ξαρτῶνται πολὺ μᾶλλον ἐκ τῆς διαθέσεως ἢ ἐκ τῆς τύ-
χης αὐτοῦ. (La Rochefoucauld).

Τὸ αἶσθημα τοῦ ὑψηλοῦ, εἶνε ἐπώδυνον αἶσθημα.
(Δημ. Παπαρρηγόπουλος).

'Η ἐργασία εἶνε ὁ φύλαξ τῆς ζωῆς, ἡ δὲ ὀκνηρία ὁ
πρῶτος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ μισητότερον τῶν ἐλαττωμάτων ἡ ὑπερφάνεια.

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Τὸ κοκκαλάκι τῆς Νυχτερίδας.

Φάρσα ἐξυπνα γραμμμένη, ἀλλὰ ὑπερφυσικὴ ὅλως διόλου ἀ-
πίθανος. Τὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας εἶνε τὸ ψεύτικο δόντι
ἐνὸς κυρίου ποῦ τὸ κλέβει ὁ ὑπὸ κλέψης του διὰ νὰ ἐπιτύχῃ στὸν
ἔρωτά του καὶ νὰ τὸ πωλῆσῃ στὸ γέρο μαέστρο τῆς κυρίας
του τὸν πιανίστα Πιστεύει ὁ ὑπὸ κλέψης στ' ἀπίστευτο καὶ θαυ-
ματουργὸ δόντι τοῦ κυρίου του τὸ «κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας»
τὸ μεταχειρίζεται στὴν Κατερίνα, ἀλλὰ τρώει ξύλο διὰ τὴν...
πίστιν του αὐτῆν. Δὲν φθάνει αὐτό. Ὁ μουσικοδιδάσκαλος τὸ
ἀγοράζει μὲ ὅσα ἔχει καὶ δὲν ἔχει καὶ πιστεύει καὶ αὐτὸς στὸ
ἀπίστευτο καὶ θαυματουργὸ κοκκαλάκι τῆς νυχτερίδας, δηλαδὴ
στὸ ψεύτικο δόντι.

Καὶ ἓνας διάλογος κατὰ τὴν παράστασιν.

— Ἡ μαμᾶ. Βλέπεις κόρη μου τί ὠραία ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ
φάρσα;

— Καὶ ἡ κόρη. Ἀλήθεια μαμᾶ. ὠραῖο ἔργο, ὠραιότερο καὶ
ἀπὸ τὰ παραμῦθια τοῦ Σαβᾶχ θαλασσινοῦ. Τί ὠραῖο !!!

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθησαν εἰς κομψότατον τόμον ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ι. Πα-
πούλα συμβολαιογράφου μετὰ προλεγομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ,
τ' ἀπομνημονεύματα τοῦ Γερμανοῦ παλαιῶν Πατρῶν Μητροπο-
λίτου ἐπιγραφόμενα «Ἀπομνημονεύματά τινα τῆς κατὰ τοῦ
τυράννου τῶν Ἑλλήνων ὀπλοφορίας καὶ τινων πολιτικῶν συμ-
βεβηκότων ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὴν πρώτην τῆς διοικήσεως
περιόδον». Ὁ τόμος οὗτος ἀπαρτισθεὶς ἐκ 216 σελίδων πω-
λεῖται ἀντὶ δραχμῆς, εἶνε δὲ χρήσιμος διὰ πάντα Ἑλλῆνα ὀ-
φειλοντα νὰ γνωρίξῃ κατὰ βάθος τὴν ἀληθῆ τῆς πατρίδος του
ἱστορίαν. Ἡ ἔκδοσις εἶνε πατριωτικωτάτη καὶ τὴν συνιστῶμεν
θερμῶς.